

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDTÉSEK.

*Hirdetésenként egy sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 237.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Szombat, február 21.

Mai számunk főbb közleményei:

- Tisza beszámolója a román tárgyalásról.
- Kormányt buktat az antialkoholizmus.
- Főherceg-leány és udvari titkár póré.
- Aradi orvos az Ehrlich szeréről.
- Sógorok halálos pisztolypárbaja.
- A bolgár menekült öngyilkossága.
- Huszonhét évi fizetés — utólag.
- A hamiskártyások királya.
- Tisztújítás Arad városnál.
- Három aradi tró matinéja.
- A névtelen ember.
- Tarkaságok.

Nyílt kártyával.

Arad, február 20.

Jelentős napja volt ma a magyar képviselőháznak. Tisza István gróf tájékoztatta a parlamentet és az egész magyar közvéleményt a románokkal folytatott tárgyalásairól. Csak igazi államférfiu, aki törekvéseinek tisztaságáról és nemzetgyarapító hatásáról szilárdan meg van győződve, beszélhet a nemzetiségi kérdéssel olyan nyíltsággal, aminővel ma a miniszterelnök beszélt. Siralmasan jellemzi a magyar ellenzékét, hogy ettől az üléstől távol maradt. Közel három órán át tájékoztatta a miniszterelnök a feszült figyelemmel hallgató képviselőket, írásbeli jegyzetei alapján a lefolyt tárgyalásokról. Mindenkit meggyőzött róla, hogy tárgyalásai kezdettől fogva mindvégig az egységes magyar állam nemzeti jellege megvédésének alapján mozogtak. Mi-

nél tovább haladt előadásában, annál nyilvánvalóbban semmisültek meg azok a ráfogások, mintha a miniszterelnök nemzetiségi békességet a magyar nemzeti érdekekkel akarta volna megfizetni.

A románokkal való tárgyalás anyagát a kormányelnök csoportokba osztotta. Ezek a csoportok a románság társadalmi szabad mozgására, közigazgatási és igazságszolgáltatási ügyekre, gazdasági tárgyakra, végül közoktatási és kultusz ügyekre vonatkoznak. A kormányelnök minden egyes kérdésben papírról olvasta fel megformulázott álláspontját, a melyet a románokkal közölt s amely álláspont a válasz napirendre tüzése folytán kritika tárgya lesz a parlamentben és az egész ország közvéleményében.

A kormányelnök tárgyalásai, mint tudvalevő, eredményre nem vezettek. Tisza István azonban önérettel utalt arra, hogy mindannak ellenére hasznos pionirmunkát vélt végezni a jövő számára. Valóban maga az a tény, hogy a nemzetiségi kérdést, szűk körben, bizalmasan megbeszélték, határozottan közelebb hozta egymáshoz a románságot és a magyarságot és bizonyosan alkalmas lesz arra is, hogy a románság felfogása, a jövőben békességnek kedvező irányban fejlődjék. A románajku polgárság lelkületére csak üdvös hatással lehet, amikor Tisza kijelenti, hogy egyes méltányos óhajokat a tárgyalások meghiusulása

ellenére is, teljesíteni fog, mert a magyar nemzeti politika szempontjából is üdvösnek tartja, ha ezek az óhajok teljesítése árán, a nem magyar ajkuak jogos elégtelenségét megszünteti. Ide tartozik mindenekelőtt az az intézkedés, hogy a vallásoktatás mindenütt a gyermekek anyanyelvén történjék, és ez nemcsak a román, hanem általában minden magyarországi nemzetiségi iskolára vonatkozik. Sok más intézkedés azonban a tárgyalások megszakadása folytán életbe nem léphet, mert azoknak olyan a természetük, hogy a magyarság jó és megbízható barátainak meg lehetne adni, de nem adhatók meg azoknak, akikben ilyen megbízható barátokat nem láthatunk.

A miniszterelnök beszédének egész tónusa államférfiu békülékenységtől volt áthatva. Komoly megbecsüléssel szólt a románság vezetőiről, akikben sok tekintetben higgadságot és mindenestre becsületes meggyőződést tapasztalt. Politikai körökben általában az a benyomás, hogy a kormányelnök az egész akciót nagy államférfiu belátással vezette. Azzal, hogy a románságot becsületes baráti célzatainkról meggyőzte, eléggé nem méltányolható munkát végzett. Megerősítette a mérsékelték pozícióját és ezzel a nemzetiségi kérdést olyan mederbe terelte, hogy a végleges megoldásra a lelki diszpozíció megerősödése talán nem hiú remény.

Némajáték.

Irtá: Barta Lajos.

Budai ősz; jó a kávéház nagy ablaka mellett ülni és kinézni; semmire sem gondolni, csak az ősz nézni... Jönnek és mennek az emberek; nem ismerem őket; halk ritmusban, az ősz magát sejtető melegen és halkan lilaszínű bársonyán folydogál az élet... a villamos, mely néha jár csak és ércesen csemet, úgy szól, mintha a készülődő hervadásból el akarna szólítani, magával akarna hívni és vinni mindenkit, aki nem szereti a gesztenyefák lehulló levelét, a korai alkonyat bus párát, az ősi halál végtelen lélekzetvétele...

Valahol kongatnak; valahol, ahol építenek; egy gyári kémény is felbugi mint láthatatlan hajónak a kürtje; valahol harangoznak. Egerszerre sok ember kerül az utcára; dél van. Ebédre sietnek az emberek; a hivatalnokok, a munkások, a napszámosok; férfiak és nők, asszonyok és leányok, mert ma már mindenki dolgozik...

A kávéház nagy ablaka előtt tűnnek-mennek, mint pillanatnyi életfantomok... Már itt van ő is: Ismeretlen János! Ő már régi ismerős! A száz és száz alak közül, akik élet-ösztönükkel továbbmozognak a melancholia nagy tükörüvege előtt, ahonnan mindennap ugyanaz a két szem kíséri őket, a két szemben megrögzítette a maga képét: Ismeretlen János. Hogy hívják, milyen névre írták be az anyakönyvbe? Ki tudja ezt és miért kellene

tudni? Nem határozza őt meg eléggé szutykos munkásruhája, mely arról beszél, hogy Ismeretlen János egész napon át a gyárban dolgozik? Miért kellene tudni: ki volt az apja és ki volt az anyja? Nem elég az, hogy ember és arcára van írva az öröksége? Apja azt hiszem: Csendes Bánat volt és édesanyja: Mély Szív! Vonásait ott hordja egyszerű arcán és őszinte szemében! Szülőiről beszélnek: szolgálatkész vállá és engedelmes dereka, hallgatag ajka, melyen egyszerű, érzelmes líra ül, lecsüngő kezén a bütykös, hosszú ujjak, amiket nem tudott a durva munka úgy elrontani, hogy ne legyen beléjük írva valami hűség és gyámoltalanság...

Ismeretlen János most ebédelni megy, de egy óra múlva ugyanezen az uton vissza fog térni; pontosan fog jönni, mint a gép, melynek egyik rekeszében a szív danol, de a robot motorja, mely az egészet hajtja, viszi őt mindenestől a gyárba...

Igy megy ez itt a nagy ablak előtt; elhaladnak előtte az emberek és viszik magukban az ő életüknek néma értelmét...

Vasárnap délután: szokatlan idő; a hűséges két szem, mely mindennap megpihen Ismeretlen János arcán, másutt szokta ilyenkor az életet nézegetni... De most itt ül, a nagy ablaknál, mely előtt elfolyni látja mindennap a panorámát, melynek egyik sávja: Ismeretlen János, vagy más címen: a szürke élet és a munka egyhangúsága...

Vasárnap délután; kicsipett cselédek illetik magukat az utcán; hetenkint egyszer járnak ki; lakodalmas kocsik robognak, fehér virágok az ostorok nyelén és a lovak füle mellett; egy részeg ember támolyog és dalol, a rendőr elcsipi a gallérjánál fogva és viszi magával. A villamos sürűben jár és tele van emberekkel; zsufolva van! Ezek a kocsi a temetőhöz mennek. A vasárnap nemcsak a korcsmáké, de a halottaké is!...

És ni, ott jön ő is: Ismeretlen János! Ötödmagával jön. Elhozta magával eleven testben azt, ami hétköznapi napokon ott van homloka ráncában, szemének gonddal teli és hű tekintetében. És mert vele van az asszony, a két kis fiú és a nagyobbacska leány: homlokáról eltűntek a ráncok és a tekintete, mint a tiszta tó, csendes és nyugodt! Tiszták és rendesek: szépen sorba mennek; finoman örülnek a vasárnapnak és a sétának. Tiszta kis ruhácskák, tiszta kis arcocskák, jól megfésült hajacsok. Ez a jó anyaszív! Ez van elosztva mind ebben! Folyton osztogatja magát és mikor a kicsikből nagyok lesznek: már nem maradt belőle semmi; petyhüdt és hervadt tömlő, mint a szüzi, melyet elszívott a sok szopós gyerek... Csak mennek, tiszta rendben, halk örömben előre mendegélnek; a szegénység békéjének muzsikaszava közöttük muzsikál, mint harmonikaszó, ősszel a messze domboldalon, kikiriesek közt, feketelilás alkonyatban...

Az ellenzéki pártok ma határozati parancsossal tartották távol hiveiket az üléstől, amivel vezérek újabb jelét szolgáltatott annak, hogy ők a pártpolitikai tüntetést eléje helyezik a legfontosabb törvényhozói feladatoknak. Jellemző, hogy a filalom dacára Bethlen István gróf, aki a román ügyben multkor interpellált, mégis megjelent az ülésen, igaz, hogy csak a karzaton hallgatta feszült figyelemmel a miniszterelnök fejtegetéseit. Efféle tünetek is mutatják az ellenzéki taktika tarthatatlanságát, ami amúgy is napról-napra nyilvánvalóbbá lesz.

Nélkülük is elvégezte a miniszterelnök a maga nagy feladatát: megnyitotta az utat, megteremtette a módot, amelyen és amellyel a magyar nép rövidesen megkötí a végleges békét a román néppel.

Minisztertanács. Budapestről jelentik: A kormány tagjai ma este hét órakor Tisza István gróf miniszterelnök elnökletével minisztertanácsot tartottak, melyen az összes miniszterek megjelentek. A tanácskozás, melyen folyó kormányzati ügyeket tárgyaltak, este kilenc órakor ért véget. A jegyzőkönyvet Draschel-Lázár Alfréd miniszterelnökségi miniszteri tanácsos írta.

Londonban tuljegyezték a magyar kölcsönt. Londonból jelentik: Ma nyitották meg a magyar államkölcsönre való jegyzést, mely óriási eredménnyel végződött. Másfél óra alatt az összes kötvények jegyezve voltak és a tuljegyzések folytán feltizenket-tőkor bezárták az aláírást.

Wied herceg és a cár. Párisból jelentik: A Temps pétervári tudósítója jelenti, hogy Wied herceg megjelent a berlini orosz nagykövetségen és sajnálatát fejezte ki, hogy Albániába való leutazása előtt nincs módjában a cáft Pétervárott meglátogatni.

Május; vasárnap; mindenki örül; ujjong a levegő; a fény sereg; a tavasz áradozik. Piros kedv lobog az utcán és tánc peng a lépésekben; zöld ágak és virágok hajtások mindenki kezében. Valamerre, merre csak nevetnek a hegyek, siet ki a májusi nép... a hegyekre néznek, az egekre néznek: tiszta szemek: a felvirulástól, a kitavasodástól kristályosultak és fényesek; a hegyekre néztek, az egekre néznek és szűz világba látnak. Egy napra, két napra, májusi pirosságban, májusi kékségben: minden jobban, szépben, teljesülendően hisznek és biznak.

Kell, hogy eljőjön a májusban Ismeretlen János is! Szeme már napok óta bus és a felső ajka a bajuszával egészen leesett az állára; csüggedt bajusza: két lefüggő seprő, ismeretlen bánatokat söpör... El kell, hogy jőjön három kicsi ivadékkal és az asszonnyal: dagadt hasán a szelid termékenység, gyerekes vállán a hü odaadás, szemében: a maga-magát elosztó fény... egészében és pillanatokra talán nem más, csak fantóm; az önfeláldozás megdicsőülése, amit összekuszál és elsöpör valami rossz szél... Kell, hogy ők jöjjenek és a májusban bemártsák életüket, mint a szentek a liliumokat, amiket a kezükben hordtak...

Jön is már Ismeretlen János! De csak négyen jönnek. A leány fogja az egyik fiut, az apa a másikat. Az anya nincs. Ugy mennek, mint akik a maga-maguk bánatos szívére tapodnak és minden lépés így sir:

— Anya meghalt! Anya meghalt!

Tisza beszámolója a román tárgyalásról.

(A képviselőház ülése.)

(A fővárosi tudósítónktól.)

Budapest, február 20.

A képviselőház mai ülése, ünnepi hangulatban és óriási érdeklődés mellett folyt le. A románok már rezolúciójukban számot adtak arról, hogy mi az álláspontjuk a tárgyalások befejezése után, ma pedig Tisza István gróf miniszterelnök mondta el — amint ezt előzetesen bejelentette — a tárgyalások történetét, a meg egyezés akadályait és a jövődő békés reményeit. A miniszterelnök nagyérdű, három órás beszéde tiszta és világos képet ad a nevezetes tárgyalások minden mozzanatáról.

(Interpelláció a román kérdésben.)

Beöthy Pál elnök háromnegyed tizenegy órakor megnyitja az ülést.

Szász Pál előadó beterjeszti a mentelmi bizottság jelentését Sümegi Vilmos képviselő ügyében, akit tegnap rendzavarás miatt a mentelmi bizottsághoz utasítottak. A bizottság indítványozza, hogy Sümegit jegyzőkönyvi megrovásban részesítsék. A Ház a bizottság indítványát elfogadja.

Elnök jelenti a Háznak, hogy Bujánovics Gyula sürgős interpellációra kér engedelmet és hogy ő arra az engedelmet megadta.

Következik a napirend, a választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslat harmadik olvasása.

A Ház a javaslatot harmadik olvasásban is megszavazza.

Az elnök bejelenti, hogy a következő ülés napirendjére vonatkozóan csak a miniszterelnök mai beszéde után fog indítványt tenni.

Bujánovics Gyula kérdi a miniszterelnököt, nem tartja-e elérkezettnek az időt arra, hogy a románokkal folytatott tárgyalásairól a Házat tájékoztassa?

Tisza István válasza.

(A románok bizalmatlansága.)

Tisza István gróf miniszterelnök azonnal válaszolt az interpellációnak. Köztudomású, hogy a román nemzetiségi párt vezérférfiaival folytatott tárgyalások véget értek. Nehezen várta, elérkezzék ez a pillanat és végre csupaszon, szárazon előterjesztett tények alapján ítélhessen a közvélemény a nagyhangú vadak fölött,

amelyekkel a román tárgyalások miatt illették. Feladata az, hogy minden részletében megismeresse a kormányt az összes kérdésekben elfoglalt álláspontját.

A magyar nemzeti állam az ország nem magyar ajkú lakóival való testvéries egyetértésben keresi a maga jövőjét. A állam nemzeti jellegének fentartása mellett az ország idegenajkú polgárainak jogos érdekeit és jogos törekvéseit támogatja. Ez azonban nemcsak a magyar nemzeten, hanem az idegen ajkú polgártársakon is mulik. Az összhangnak ez az előfeltétele megvan az ország idegen ajkú polgárainak többségénél, de a románok nagy része még a bizalmatlanság álláspontján van.

Ez indította már évtizedekkel ezelőtt arra, hogy minden alkalommal igyekezzen keresni a megértést és összhangot az ország románajkú polgáraival.

Tíz évvel ezelőtt, amikor ugyanazt az állást töltötte be, mint ma, szintén előkészítő munkát végzett ezen a téren, de csak most jutott abba a helyzetbe, hogy az eszmecseréket megkezdhesse.

Már kormányra lépésem előtt, mondotta Tisza az akkori miniszterelnök tudtával és helyeslésével kezdtem meg a személyes érintkezést. Megkérdeztem Mihályi Tivadar képviselőtársamat, nem volna-e mód rá, hogy közelebbről megismerkedhessem a románok panaszaival és óhajtaival? A felszólítás visszhangra talált és már a mult év március havában kezdődött meg a tárgyalás köztém és a román nemzeti komité három tagja közt. Ezeket az eszmecseréket folytattuk kormányra lépésem után is.

(Román közigazgatás és választókerületek.)

A román urak részéről oly követelések, melyek a nemzeti állam érdekeivel ellentétben állottak volna, csak igen szűk keretben jelentkeztek. Bizonyos garanciát követeltek arra, hogy a román vidéken román tisztviselők legyenek és hogy bizonyos számú kerületben a választók többsége román legyen. A mi az első követelést illeti, mindjárt visszautasítottam. A magyar közzolgálat egységén nem lehet rést ütni azzal, hogy bizonyos területen külön csoportja a tisztviselőknek alkalmaztassék. — A mi a kerületek kérdését illeti, akkor már meg volt alkotva az új választójogi törvény és már akkor tudtuk, hogy a román többségi kerületek száma semmi esetre sem fogja elérni a harmincat. Most már tudjuk, hogy körülbelül huszonhét ilyen kerület lesz. Arról azonban, hogy az illető kerületekben milyen pártállású képviselők választassék meg, köztünk még csak szó sem volt. A mandatumok

A kis fiu sirna; de nem mer, félszemmél felnéz az apjára; azt mondja a szeme:

— Nem így volt ez, amíg anyuska élt!...

A kávéház nagy ablakával szemben egy nagy ház van.

Deiben felbug a gyár kürtje, Ismeretlen János hazamegy a gyarból. Megáll a ház kapujánál; álldogál, várdogál; karja busan fityeg; csüggedt tamburbotok és ezt mondják:

— Nincsen már reménység, cél, jövő, a mikhez az ütenyt verjük.

Ismeretlen János arca így beszél:

— Miért tettem? Miért tettem? Meg vagyok én verve! Jaj, de nagyon meg vagyok én verve!

Szemének bus szemfedője le-lecsuszik a tekintetere, mint mikor a felhők lecsuszának a holdra és megeszik a holdat...

Sokszor hamar, sokszor későn, kisiet a kapun Ismeretlen János kis leánya. De már nem kis leány ő, hanem: Szomorú Arva! Szomorú Arva és cseléd.

Megáll az apjával Szomorú Arva és beszélgetnek. Karjuk meg megmozdul, hogy a szavaknak a bensőséget megadja; az ujjak ugy röpködnek a kezükön, mint fészükéből kiesett gyöngye veréb-fiókok.

Beszélgetnek, beszélgetnek a szűk kis időben, mert Szomorú Arva kikap, ha ellófrál. Bele-belenéznek az egymás szemébe, a szűk kis időben meglátnak ott el nem mondott mondatokat és felelnek rá el nem mondott szavakkal.

Hétközi napok: sok hétfő, sok kedd, sok szerda, csütörtök, péntek és szombat... Ismeretlen Jánost nem látni. Nincs asszony! Ismeretlen János valahol a butikban vagy a gyepen ebédel...

Augusztus! A nap tűzében megéri a nyár. Vasárnap van és Ismeretlen János Idegen Asszonnyal jön az utcán. Idegen Asszony ki van csipkézve, ki van stuclizva, ki van huncutkázva. Idegen Asszony peekesen jár; nagy melle van neki, a csipőjét ringatja. Idegen Asszony kalapot hordoz a fején; piros toll van a kalapon, minden lépésnél lódul egyet a toll, mintha le akarna onnan esni és ki kellene akkor a nyakát törni. Táncol a szaltó mortálé körül a piros toll és minden lódulása azt mondja:

— Ojjé! Ojjé! Szomorú elegancia! Siralmatos szép előkelőség.

Fess rendőr sétál az utcán; idegen asszony feléje néz; a rendőr csipent a szemével, Idegen Asszony nevet egy cseppet; Ismeretlen János elfordítja a fejét.

A kis fiu botlik egyet, majdnem elesik.

Idegen Asszony dühösen kiált. Mit kiált? Azt kiáltja:

— Ostoba, rongy kölyök! — és a hátába bufláz egyet.

Ismeretlen János mond valamit; azt mondja:

— Te mindjárt ütsz! Azért nem kell mindjárt ütni a gyereket!

dolgaiban nem volt tehát semmi paktálás és ki kell jelentenem, hogy semmiféle személyi aspirációnak kifejezést nem adtak a román urak.

(A miniszterelnök engedményei.)

Abból indultunk ki, hogy ha sikerül megnyugtatni a románokat, a nemzetiségi párt oly határozatot hoz, hogy programjából kivezesse mindazokat a kérdéseket, amelyek a magyar nemzeti politikával össze nem egyeztethetők. Kijelentettem, hogy magától értetődik, hogy az ország minden polgársága egyenlő jogokat élvez; a románok politikai pártot alkothatnak a egyenlő elbánás illeti meg őket a sajtó, az egyesületi és a gyülekezési jog terén a kormány szívesen fogja venni, ha a tisztviselők a román kulturális, társadalmi és gazdasági egyesületekben is részt fognak venni.

A mi a román nemzetiségi pártot illeti, végzetes hibának tartom, hogy ily párt létezik, de utóvégre ez az ő dolguk. Hiszen Magyarországon még az osztálygyűlölet alapján is szabad pártot alakítani. Kilátásba helyezte továbbá a kormány, hogy a törvények román nyelven is meg fognak jelenni. Addig is, míg kellő számmal lesznek románul tudó tisztviselők, a kormány már időközben is a román vidékeken lehetőleg oly tisztviselőket alkalmaz, akik románul értenek. A gimnáziumok felsőbb osztályaiban a román vidékeken a román nyelv fakultative taníttassék, esetleg mint görög pótló tantárgy.

Bátor vagyok egy suttymban elkövetett hazaárulásomat is bejelenteni. A jegyzői tanfolyamokon már életbe léptették a nemzetiségek nyelvének tanítását. Ha kimondjuk azt, hogy előnyben részesül az a pályázó, aki a nemzetiség nyelvét ismeri, bizonyos, hogy az ifjúság nagy buzgalommal fogja a nyelveket tanulni. Ez valóságos áldás lesz a népre nézve és az a tisztviselő, aki a nép nyelvét érti, egész más erkölcsi sullyal fog birni a nép előtt. (Eljenzés és taps.)

A bíróságok ügyében kimondottuk, hogy a beadványokat magyarul kell készíteni, de meg kell engedni, hogy a szóbeli tárgyalásokon az ügyfelek anyanyelvüket használják. Az ország minden polgárai az elsőfoku közigazgatási ha-

vakkal. Ismeretlen János zsebéből előkerül a piros zsebkendő, Szomorú Arvának is van kötevénye és Gyógyíthatatlan Fájdalom beléjük hullatja könyveit. Ismeretlen János megcsókolja Szomorú Arvát és megcirógatja repedt ujjával az arcát; egy pillanatot és az el is tűnt már a kapuban.

Budai ősz; sárga és lilás melanchóliák; hűvösségek, olvadozó édességek, körteillatok, hervadó levelek, sápadt alkonyatok, bucsuzkodó fecskék; álmos, fátylos, távolos egek, bánatokba merülő hegyek; budai ősz.

Dél van! felbug a gyári kürt. Sietve sok ember omlik az utcára; a villamos csenget és megint hív mindenkit magával a csengője szava. Csend lesz; néma lírák zengenek a bágyadt levegőben.

Ismeretlen János megáll a nagy ház kapuja előtt; kijön onnan nemsokára Szomorú Arva. Battyu van a kezében.

Megcsókolják egymást és elindulnak. Hova mennek? Bizonyosan hazafelé mennek!

Ismeretlen János szól valamit. Szomorú Arva felel és mozdulatot tesz a szabad karja. Azt mondja a karja mozdulása.

— Hát arról csak nem mondhattam le, hogy minden délben lefussak hozzád!

Mennek egymás mellett, Ismeretlen János és Szomorú Arva. Mennek, mennek, már megszűnnek járnak; nem is látszanak már a nagy ablak jó, távolos szögletéből. Már egészen eltűntek az Ismeretlen Sorsban.

Sápadt, sárga-lilás ég néz be az ablakon... Nagy, hatalmas darab ég... Ismeretlen Sors betölti a földet, betölti az eget...

tóságoknál anyanyelvüket írásbeli beadványokban is használhatják, ha azokat maguk szerkesztik meg. Az elsőfoku közigazgatási hatóság a féllal anyanyelvén fog tárgyalni, ha a fél ezt kívánja. A belső szolgálat nyelve azonban magyar marad. Az idézéseket anyanyelvén is kiadjuk, de az érdemleges ügyiratokat csak magyar nyelven.

A kérdések harmadik csoportja gazdasági téren mozog. Itt többek közt szóba hozták a telepítési akció kérdését is, amelyre nézve kijelentettem, hogy a telepítési akciónak nincs a románokkal szemben agresszív jellege, csak azt akartuk, hogy a magyarság kárára és a románok hasznára ne változzék meg. Ezen a téren nem a támadás, hanem a védekezés a célunk. Ezen a kereten belül a kormány a jövőre nézve is szabad kezet tartott fenn magának.

(A román iskolák ügye.)

A kérdések legnagyobb tömege az iskolaügyekre vonatkozik. Igen nyomatékosan követelték az 1907 ik évi iskolatörvény revízióját, amelynek rendelkezései rájuk nézve igen sérelmesek. Igen alapos megfontolás tárgya volt a kormánynak, hogy foglalkozzék-e a törvény revíziójával? Noha a törvénynek vannak oly rendelkezései, amelyek nem szerencsések, érett megfontolás után kijelentettük, hogy a törvény revíziójára hajlandók nem vagyunk. Tettük ezt főleg azért, mert a törvények az állami felügyeletre vonatkozó részét érvényben fogjuk tartani; természetesen azonban, hogy a törvény eme rendelkezéseire nem lenne többé szükség, ha megszűnnék közöttük és a románok közt a kölcsönös bizalmatlanság. Igyekeztünk meggyőzni a románokat, hogy e törvény korrekt végrehajtása esetén nekik nem is lehetnek sérelmeik. A felekezeti ügyvet objektíve fogjuk kezelni. A hol a magyar tanulók száma eléri a husz százalékot, ezek számára külön állami iskolát állít a kormány és így nem lesz szükség arra, hogy a népiskolában két nyelven tanítsák a gyermekeket. A tanítói fizetések kiegészítése dolgában a román tanítók ugyanolyan elbánásban fognak részesülni, mint más tanítók. Attól, hogy a kiegészítés magának a tanítóknak adassék ki és ne az egyházi főhatóságoknak, a kormány ezentúl sem balandó eltérni. Az iskolaépület elégtelensége címén ma bezárnak egyes iskolákat, amelyek nagyon szegényesek. Ezen változtatni kell és többé nem lehet megkövetelni, hogy fényűző iskolaépítkezés által anyagi romlásba döntsék a népet. A kormány gondoskodni óhajtott, hogy az országban ott, ahol tömegesen lakik valamely nemzetiség, kiegészítő nyelvként fogják használni az állami iskolákban a nemzetiség nyelvét. A bradi négyosztályú gimnázium továbbfejlesztése elé akadályokat nem gördítettünk. A belényesi gimnáziumnál az alsó négy osztály magyar tannyelvű. Ennek a megváltoztatásába nem mentünk bele. A kormány még egy gimnázium felállítását is megengedné. Én és a kultuszminiszter nem örülnénk annak, ha nagyobb lesz a nem magyar tannyelvű iskolák száma. De itt a románok olyan messzemenő követelésekkel állottak elő, hogy ezeket a kéréseket honorálni kellett. Maga is kénytelen elismerni, hogy a hittanok magyar nyelven való oktatása valósággal az agitáció malmára hajtja a vizet. Ez egyenesen visszafelé sül el, a magyar kultúra egy jöttával se nem érvényesül jobban. Arra az álláspontra helyezkedik, hogy a vallásoktatás mindennél a gyermek anyanyelvén történjen. A középiskolai oktatásban arra is ügyelni kell, hogy a román nép multja, tradíciója kellő tiszteletben részesüljön.

(Remény a megértésre.)

Ami a görög-keleti román és szerb egyházak autonómiáját illeti, ez valóságos unikum. Sehol a világon nem adnak egyházi téren aanyi jogot. A kormány ezt tiszteletben is tartja; újabb püspökségek felállításáról nem volt szó, kijelentettük, hogy újabb görög-keleti püspökséget felállítani nem akartunk. A hajdudorogi püspökség dolga szintén szerepelt az eszmecserében és szó volt a revízióról. Több olyan egyházközséget is csatoltak a püspökséghez, amelynek lakossága túlnyomólag román. Ezeket tehát nem lehet belekényszeríteni a magyar püspökségbe. De figyelmen kívül hagytak egyes városokat is, ahol megvan minden előfeltétel arra, hogy új magyar nyelvű görög-katolikus püspökséget állíthatnak fel. Kölcsönös méltányossággal el lehet intézni ezt a kérdést. Én abban a reményben voltam, hogy mindaz, amit itt előadtam, elegendő indokul szolgál majd a román nemzetiségi párt programjának megváltoztatására. Holott ebben semmi olyan nincs, ami megfosztaná a magyar nemzeti politikát erősségétől. Én azt hittem, hogy ezekből a kilátásba helyezett intézkedésekből a románok levonják az anynyira óhajtott konzekvenciákat. Belátom, hogy kellemetlen meglepetés volt az új kerületbeosztás. Ez elkedvetlenítő, deprimáló volt rájuk nézve. Ha elfogadják a feltételeket, ez siettetne volna a politikai érvényesülést is. De lehetlenné tette propozícióink elfogadását a nemzetiségi törvény végrehajtásának a kérdése is. Nem akartam a kérdés komolyságán frivol játékkal átsiklani. Jön idő, mely megérleli ezt a kérdést s be kell látniok a románoknak is, hogy a 68-iki törvényeket végrehajtani nem lehet. Mert ezt egy önfelelt hangulatában hozta az ország abban a hitben, hogy a nemzetiségek összeolvadnak a magyarsággal. Ezt a törvényt zsarnokinak bélyegezték, izgattak ellene. Öngyilkosság nélkül ezeket a törvényeket életbe léptetni nem lehetett. Ez testvéreknek és nem ellenségeknek készült. Nekünk ugy iskolai, mint kulturális és közigazgatási téren törvényes intézkedéseket kell hoznunk s kértém a román vezetőket, helyezkedjenek új programra. Ezzel szemben a komité hozott egy határozatot, mely ismeretes a lapokból. Sajnálatos ez az eredmény, de még sem haszontalanok azok az eszmecserék, amelyeket velük folytattunk. Olyan emberekkel jöttem össze, akik minden személyes érdek kizárásával szolgálták a románság közügyét. Ezek a tanácskozások talán közelebb hoztak minket a kölcsönöz megértéshez. Elárulja ezt a komité nyilatkozatának komoly és mérsékelt hangja is.

Most is azt vallom, nagy nemzeti érdeket látok abban — mondotta végül Tisza — hogy a három milliányi románság megtalálja a helyét a magyar nemzeti politika keretében. Ez létérdeke a románságnak. Mert azokat az intézkedéseket, amelyeket itt ismertettük, csak akkor valósíthatjuk meg, ha tudjuk, hogy nem ellenségekkel, hanem barátokkal állunk szemben. Ez az előfeltétele annak a lelki hangulatnak is, amely szükséges ahhoz, hogy a magyarság is belássa ezeknek az intézkedéseknek a szükségét. A kormány menni fog a kötelesség teljesítés útján. Mit hoz a jövő, nem tudjuk. A nemzetiségi politika terén megtesszük azokat az intézkedéseket, amelyeket helyesnek tartunk. Ilyen a vallásitanítás ügye, a nemzetiségi nyelv érvényesülése a népiskolában. Ezt meg kell tennünk a magyarság érdekében is, ki kellett vennünk ezeket a méregfogakat, mert ez mérsékelt hangulatot támaszt politikai ellenfeleink közt. Ezt fogjuk csinálni abban a meggyőződésben, hogy előkészítjük a

végleges megértést. Arra kéri a Házat, tűzzék napirendre a kérdést, hogy minden oldalról megvilágíthatassák ezt a fontos problémát. (Taps és éljenzés.)

Bujanovics Gyula hozzájárul a miniszterelnök javaslatához.

Szünet március 2-ikéig.

A Ház úgy határozott, hogy a miniszterelnök válaszát a legközelebbi március másodikán tartandó ülésre napirendre tűzi. Ugyanerre az ülésre tűzték ki a hajóstársaságokkal kötött szerződések becikkelyezéséről szóló javaslatot is.

VÁROS ÉS MEGYE.

Tisztújítás Arad városnál.

— Pályázatok a főjegyzői állásra. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 20

Ma délután tizenkét órakor járt le Arad városnál a tisztújításra kiírt pályázat, amelyen a város szolgálatában álló valamennyi tisztviselő részt vett. Még a múlt hét folyamán aláírták Varjassy Lajos polgármester hivatalában kitett ívet és mint megírtuk, valamennyi állásra ugyanazok jelentkeztek, akik most töltik be a tisztségeket. Ebből azt következtették, hogy a választások most is, mint már évek óta, egyhangú lesz a választás, annál is inkább, mert a tisztikaron kívül álló pályázó nem jelentkezett. A beavatottak ugyan tudtak arról, hogy Angel István dr. I-ső aljegyző tb. tanácsnok foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a főjegyzői állásra beadja pályázatát, de minthogy már napokkal a terminus lejártá előtt ő is aláírta a polgármesternél az ívet és ezen az I-ső aljegyzői állásra jegyezte be a nevét, azt hitték, hogy ezzel a pályázatok kérdése le van zárva.

Ma délután, a lejárta előtt néhány perccel megjelent Varjassy polgármesternél Angel dr. és bejelentette, hogy pályázik a főjegyzői állásra és egyúttal átadta a főispánhoz címzett kérvényét, amelyben elmondja, hogy az esetre ha a főjegyzői állásra nem őt választanák meg akkor az első aljegyzői állásra reflektál. Hivatkozik arra, hogy 1896 óta van a város szolgálatában és ez idő alatt mindig megfelelt kötelességének. A polgármester átvette a kérvényt, ugyanez ma adta be Zubor Andor aljegyző, tb. főjegyző pályázati kérvényét az első aljegyzői állásra, amelyben kijelenti, hogy az esetre, ha ez állás megüresedne, ő reflektál arra és ha nem, akkor kéri, hogy a törvényhatóság a második aljegyzői állást vele töltsse be.

Urbán Iván báró főispán már összehívta február 26. napjának délelőtti 10 órájára a tisztújító széklet, amelyre a törvényhatósági bizottsági tagokat hirdetés útján hívta meg.

Három új óvoda. Arad város törvényhatósági bizottsága felírt a kultuszminiszterhez és rámutatva arra, hogy Aradon az óvoda kötelesek legnagyobb része nem részesülhet gondozásban, mert az óvodák száma kevés és elhelyezésük nem megfelelő, kérte, hogy az állam szaporítsa azokat. A miniszter hosszú idő után azt válaszolta, hogy nincs pénz az építkezésre, de hajlandó három óvodát bérházakban felállítani és utasította a várost, hogy keressen megfelelő helyiséget és kössön a bérbeadókkal hosszú lejáratú szerződéseket. A városnak ez a megoldás nem felelt meg. Kovács Vince kulturtanácsnok Budapestre utazott és a miniszterszomban tárgyalta ebben az ügyben. Eljárásai-

nak az az eredménye, hogy a kultusz kormány három óvodát épít a közel jövőben, noha a kétszerese sem lenne sok. A tanácsnok még nem számolt be hivatalosan utjáról és így a miniszterium által kikötött feltételeket nem árulta el.

A bolgár menekült öngyilkossága.

(Volt miniszterelnök fia nyomorban.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, február 20.

A Lónyai-utca 7. számú ház egyik földszinti lakásában Vizy Károly vívómester albérlje, Petrof Szeptko dr. bolgár orvos ma reggel karbolsavat ivott. Petrof dr. Szófiából jött Budapestre még az ősszel. Állítólag politikai üldözések elől menekült a magyar fővárosba. A hányatott életű orvos, — ő maga mesélte így Petrof volt bolgár miniszterelnök fia, kiterjedt orvosi praxist fejtatott Szófiában. Irodalmi téren is működött. A bolgár Nemzeti színházban több darabját előadták, néhány regénye is megjelent. Festegetett is és Budapestre hozott is magával néhányat hangulatos képei közül. Családjával már évek óta nincs jó viszonyban. Állítólag azért hidegült el tőlük, mert apja akarata ellenére nősült, szegény leányt vett feleségül. Apja akkor sem vette pártfogásba, amikor politikai elvei miatt kellemetlenségei támadtak.

Néhány hét óta bejárt a Rókus-kórházba Petrof s ütt gyakornokoskodott. Közben szorgalmasan tanult magyarul, az volt a szándéka, hogy véglegesen nálunk telepedik le. Vizyék nagyon megkedvelték a szerény, nagyműveltségű embert, aki ugyszólván minden szabad idejét otthon töltötte a vívóterem mellett levő szobájában. Festegetett, irogatott, gondolkodott. Lakásadójának sokat mesélt háborus elméneiről, gyermekkoráról, apjának Eötvös Károlylyal és más magyar államférfiak barátságáról. Egy nőismerőse, egy bolgár leány, kereste fel gyakran, egyébként nem igen barátkozott senkivel. Hazuról sohasem kapott levelet, ő sem írt haza. Az utóbbi időben, úgy látszik, pénzzavarokkal küzdött. Házigazdája, hogy segítsen rajta, összehozta egy Szelezky István nevű volt miniszteri tisztviselővel, aki nagy barátja a képeknek. Szelezky alkuba is bocsátkozott vele. Egy hatalmas, két méter magas vásznat akart tőle megvásárolni. Petrof dr. azonban nem tudta bevárni, míg ez a vásár létrejön s a nyomoruság elől a halálba akart menekülni.

Ma éjjel három óra tájban jött haza s reggelig virrasztott. Mikor a vívóterem szolgálja hét órakor benyitott hozzá, eszméletlenül találta. Hívták a mentőket, akik megállapították, hogy karbolsavval mérgezte meg magát. Bevittek a Rókus-kórházba, ahol az 57. számú kórterembe helyezték el.

A bolgár főkonzulátuson kijelentették, hogy ismerik ugyan Petrof Szeptko doktort, azonban nem hiszik, hogy a volt bolgár miniszterelnök fia volna. Egyszerű politikai menekült.

A titokzatos orvos állapota egyébként nem sulyos. A kórházi orvosok véleménye szerint hamarosan el fogja hagyni a kórházat. A rendőrség embereinek tette okáról nem adott felvilágosításokat az életunt. Szobájában három levelet találtak. Egyik feleségén k volt címezve Szófiába, a másik a budapesti bolgár főkonzulátusnak, a harmadik pedig Widoneczel Katicának, a Nemzeti kávéház felirónőjének.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Befejezték a bizonyítást a rutén pörben. Máramaroszigetről jelentik: A rutén pörben a mai napon befejezte a törvényszék a bizonyítási eljárást. Ma már át akartak térni a vád- és védőbeszédre, de a védők kérésére a törvényszék ezeket hétfőre halasztotta, tekintettel a vádlottak kimerült voltára.

§ Kutatják egy régi bűnügy iratait. Az aradi kir. ügyészséghez ma a budapesti ügyészségtől megkeresés érkezett, amelyben a Ráday korszak egy iratesomójának beküldését kérték. Az ügyet, amelyet bekértek, még 1873-ban tárgyalták le s főhőse Kocsuba János szentszéki ülnök és a solymosi görög keleti lelkész voltak, akiket főbenjáró bűnnel vádoltak. Az aradi ügyészség sem tudja, hogy miért kérték be az iratokat, de valószínű, hogy a börtörtügyi muzeum számára.

§ A játékbank pénze. Budapestről jelentik: Baloghy György dr., a budapesti büntető-törvényszék elnöke a margitszigeti ügyre vonatkozó iratokat ma délelőtti osztotta ki Csopay Dénes dr. vezető vizsgálóbirónak, aki az iratok áttanulmányozása után, azonnal megkezdi az összekuszált panamaügy kibogozását.

§ Makacssági ítélet a földesur ellen. Medgyesbodzás földesure Keglevich György gróf ellen mostanában több kereset érkezett be az aradi törvényszékhez. Legutóbb Leipnieker Zsigmond és Klein Jakab medgyesbodzásai kereskedők pörölték be 1194, illetve 6280 korona erejéig, mert a gróf az uradalom számára különböző terményeket, búzát, zabot és árpat vett tőlük, de a vételárát többszöri felszólítás ellenére sem fizette ki. A gróf a pörben nem is képviseltette magát s így a törvényszék mindkét ügyben makacssági ítéletet hozott.

§ A hamis árvizkárosult. Az eleki csendőrök tegnap letartóztattak tiltott adománygyűjtés miatt egy magát Sangó Jánosnak nevező embert. Kiderült róla, hogy valódi neve Schmitzer Péter s hogy hamisított bélyegzővel ellátott okmányokkal szokott „tűz és árvizkárosult községek” számára gyűjteni. Egész csomó hamis ruggyanta bélyegzőt találtak nála. Schmitzert ma átkisérték az aradi ügyészség fogházába. Tiltott könyöradománygyűjtés miatt indult ellene eljárás.

§ Felmentett falusi ellenfelek. A múlt év novemberében nagy verekedés volt Szemlakon. A kaszinóban idősebb Bartolf Mihály gazdálkodó összekülönbözött Klamm Konrád fiával, Andrással és a fiut pofon is vágta. Mikor aztán Bartolf hazament, az ő állítása szerint Klamm őt berántotta udvarába, Klamm állítása szerint azonban Bartolf revolverrel állított be hozzá. A tény az, hogy a kaszinói afférnek Klamm udvarában nagyarányu verekedés lett a vége, amelyben egyrészt idősebb Bartolf Mihály, ifjabb Bartolf Mihály, Schaffer Adam és Schaffer Mihály, másrészt Klamm András, Klamm Konrád, Vogel Henrik és Hay Ferenc vettek részt. A verekedés során Bartolf revolverrel rálőtt Klammra, akit súlyosan megsebesített. A törvényszék előtt ma mindkét csapat súlyos testi sértés büntetével vádolva állott. Bartolf Mihály tagadta, hogy ő revolverrel rálőtt volna Klammra, de a bíróság ezt bizonyítottnak vette, mindamellett elfogadva Nagy Sándor dr. védőbeszédének azt az álláspontját, hogy a vádlott önvédelemben volt s Bartolfot és társait felmentette, míg Klammot és fiát nagyobb pénzbüntetéssel sújtotta.

§ Elitelt párbajozók. Lippán a múlt év március első felében bál volt, amelyen Reimholz Árpád felső kereskedelmi iskolai tanár és egy fiatal joghallgató, Kovács Béla összeszólkóztak. Az affért lovagias utra terelték s március tizenkilencedikén a tanár és joghallgató kardpárbajt vívtak. Az aradi törvényszék ma a két párbajozót párbajvétség miatt két, illetve három napi államfogházra ítélte.

Sógorok halálos pisztolypárbaja

(Agyonlőtt katonatiszt. — Pletyka miatt emberhalál.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, február 20.

Halálos kimenetelű párbaj történt ma délután a fővárosban. Az esetenél tragikusabb, mivel a felek közeli rokonságban állottak egymással. Az aférő oka családi összeszólalkozás volt, melyet békésen nem tudtak elintézni.

A párbajban szereplők egyike Babocsay Zsigmond, egy fővárosi biztosító társaság jégkárbecslője, ellenfele pedig sógora Hajdu István, tizenkettedik gyalogezredbeli főhadnagy, aki jelenleg a fischamendi léghajósosztályhoz volt kirendelve. A főhadnagy néhány nappal ezelőtt érkezett rokonai meglátogatására Budapestre és már a napokban visszaakart utazni állomására. Ekkor tudomására jutott, hogy sógora, Babocsay Zsigmond, aki Hajdu nővérét vette feleségül, családi körben elítélőleg nyilatkozott róla. Ez a nyilatkozat a rokonok közt tovább terjedt és mihamar az ismerősök is tudomást szereztek róla. Hajdu kérdőre vonta sógorát és valószínű, hogy a két rokon között tettelegességre is került a sor. Annyi bizonyos, hogy a főhadnagy az összetűzés után két negyvennegyedik ezredbeli tréncapitány útján provokáltatta sógorát, aki két kollegáját nevezte meg segédeikül.

A megbizottak tegnap délben ültek össze és

Babocsay segédei hajlandók voltak felük nevében Hajdu főhadnagytól bocsánatot kérni,

de a két trénczázados, Hajdu megbízásából azt hangoztatták, hogy a felüket ért sértés oly súlyos, hogy azért

csak fegyveres uton lehet elégtételt venni.

A segédek rendkívül súlyos feltételű párbajban állapodtak meg. A párbaj feltételei voltak: először pisztoly párbaj kétszeri golyóváltással, harminc lépésnyi távolságról. Ha ez eredménytelen marad, akkor nehéz lovassági karddal verekszenek meg a felek, bandázs nélkül a végkimerülésig.

A pisztoly párbajt ma délután egy órakor tartották meg a második számú tréncdivízió lovardájában. A békéltetési kísérletek sikertelenek maradtak és a felek felállottak. Először Babocsay lőtt, de nem talált, ugyyszintén Hajdu golyója is célt tévesztett. A második golyóváltásnál Hajdu lőtt először, de fegyvere csütörtököt mondott. Ugyanabban a pillanatban

célzott Babocsay is és golyója a főhadnagy mellébe fúródott.

Hajdu összeesett és néhány pillanat alatt a helyszínen meghalt.

Mikor Babocsay sógora elestét látta kétségbeesve rohant hozzá és sirógörcsöket kapott. A szerencsétlen embert eszméletlenül a lakására vitték, halott sógorát pedig kiszállították a tizenhatodik számú helyőrségi halottasházba.

Hajdu két segéde azonnal az eset után a helyőrségi parancsnokságnál jelentést tett, a honnan katonai bizottságot küldöttek ki az eset megvizsgálása végett. Miután polgári egyének is érdekelve voltak a dologban, értesítették az esetről a rendőrséget is, amely késő

este látott hozzá eset részleteinek megállapításához. A rendőrség az összes szereplők ellen megindította az eljárást és a holnapi napra beidézte Babocsay Zsigmondot és segédeit. A két századost a katonai bizottság hallgatja ki.

Huszonhét évi fizetés utólag.

— A körösbökényi kántor pöre. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad február 20.

Körösbökény község római katolikus hitközsége 1884. szeptember elsején kántortanítónak szerződtette szerény javadalmazás mellett Feller Károlyt. Feller tisztességben és becsületben töltötte hivatását hosszú éveken keresztül. 1906-ban nyugalomba vonult, de a kántori tisztséget még tovább 1912-ig látta el.

Ezerkilencszázkilencben történt, hogy a felekezeti tanítók fizetésének állami kiegészítése céljából összeírták a felekezeti tanítók javadalmazásait. Ez alkalommal Feller is felsorolta javadalmait Romer Miklós körösbökényi plébánosnak, aki mindjárt ez alkalommal érdekes dologra figyelmeztette a tanítót: arra, hogy ő évtizedeken keresztül nem vette fel javadalmazásának egy tekintélyes részét. Romer felvilágosította ugyanis Feller, hogy neki az 1832-ben megállapított kanonika vizitáció értelmében nemcsak a hitközségtől jár fizetés, hanem külön még a politikai községtől is, még pedig ugyancsak a kanonika vizitáció megállapítása szerint évenként ötven rhénes forint, három pozsonyi mérő buza és három pozsonyi mérő tengeri.

Feller, amikor nyugalomba vonult, be is perelte a községet a főszolgabírósnál egyelőre csak a huszonhét éven keresztül visszatartott ötven rhénes forintok erejéig. A főszolgabíroság követelésének egy kisebb részét meg is ítélte, azonban Aradmegye alispánja megváltoztatva ezt az ítéletet visszautasította a követelést, ugyanígy tettek a többi felebbezési fórumok: a közigazgatási bizottság és a vallás és közoktatásügyi miniszterium is.

Feller, miután közigazgatási uton követelését nem tudta megkapni, polgári keresetet indított az aradi kir. törvényszéknél most már nemcsak a pénzbeli, hanem az egyéb szolgáltatásokat is követelve összesen 6168 korona erejéig. A törvényszék polgári tanácsa ma tárgyalta ezt az ügyet és Mészáros Dániel kir. törvényszéki bíró referálása alapján a keresetet elutasította.

Az ítélet igen érdekes indokolással elmondja, hogy a törvényszék mindenképp annak megállapításával foglalkozott, hogy a rhénes forintnak mennyi a mai értéke. Megállapították, hogy rhénes forintnak régebben a tallér kétharmad részét nevezték, amelynek akkoriban forgalmi értéke hatvan o. é. krajcár volt, ami mai értékben 2 korona 72 fillérnek felel meg. Megállapítást nyert, hogy a kanonika vizitáció értelmében felperesnek tényleg joga lett volna a politikai községtől évenként 50 rhénes forint, három mérő buza és három mérő tengeri szolgáltatását követelni. Felmerült azonban az a kérdés, nem volt-e olyan megállapodása Fellernek a községgel, amelyben felperes ezekről a szolgáltatásokról elállott? Felszólította ezért a törvényszék felperest a pör folyamán, hogy mutassa fel díjlevelét, ennek a felszólításnak azonban Feller nem tehetett eleget, mert mint okmányyal is bizonyította, a díjlevelét a plébánia irattárában elkallódott.

A törvényszék így arra az álláspontra helyezkedett, hogy Feller díjlevelében ha kife-

jezetten nem is mondott le ezekről a szolgáltatásokról, de azokat viszont nem is kötelezte a község. Erre mutat az a körülmény — amit maga felperes is beismer — hogy 1884-től 1909-ig nem követelte a szolgáltatásokat, sőt azokról tudomása sem volt, már pedig ha a díjlevelben benne lett volna, hogy a község köteles neki évenként ötven forintot fizetni, azt Feller mindenesetre követelte volna. Bizonyos, hogy még csak utalás sem volt a kanonika vizitációra a díjlevelben, mert ha lett volna, akkor felperes érdeklődött volna az iránt, milyen fizetést és szolgáltatásokat állapít meg neki a vizitáció és jogos követeléseit érvényesítette volna. Miután így kétségtelen, hogy Feller a község a díjlevelben megállapított egyéb fizetési feltételek mellett szerződtette kántortanítónak, a keresete el volt utasítandó.

A névtelen ember.

(Aki egy meghalt gyermek nevével él.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, február 20.

Egy előkelő budapesti ügyvédnél megjelent a napokban egy harminc év körüli fiatal ember és kétségbeesetten könyörgött neki, hogy segítsen rajta, mert meg akar nősülni és nem tud. Nem tud pedig azért, mert nem tudja önmagáról, hogy kiesoda, hol született, kinek a fia és enélkül nem kapja meg a házassághoz az engedélyt.

Bocsásson meg, nagyságos képviselő ur, hogy alkalmatlankodom — kezdte a fiatal ember a képviselőnél — én T. János vagyok, eddig legalább így neveztek, de most nem tudom, ki vagyok. Ez a kérdés eddig nem adott nekem gondot, azt hittem, hogy az vagyok, akinek mostanig hittem magamat. Csak amikor most a házasságomra került volna a sor, akkor derült ki, hogy nem tudom, ki vagyok, sőt talán nem is vagyok. Három éves lehettem, a mikor gondozásba adtak Budapesten egy özvegyasszonyhoz. Ő volt a nevelőanyám, gondozott, ápolt, nevelt és amikor hat éves lettem, iskolába járatott. A háznál akkortájt halt meg egy kis fiú, ennek a keresztlevelével és az újraoltási bizonyítványával irattak be az iskolába és ennek a nevével viseltem mostanáig. Így lettem T. János. Ezen a néven elvégeztem az elemi, leérettségiztem, leszolgáltam az önkéntesi évet és éltem nyugodtan, szépen, fiatalon, mint sok más ember. Szeretném elvenni a menyasszonyomat, de nem tudom. Mikor ugyanis megjelentem az anyakönyvi hivatalban és megmondtam, hogy én T. János vagyok, meg akarok nősülni, nagyot néztek és azt mondták, hogy nem lehet. Nem lehet, mert én már meghaltam. Huszonhárom év előtt haltam meg, be van jegyezve még a régi törvény alapján kezelt anyakönyvbe, hogy az, akinek a keresztlevelét én felmutattam, szabályszerűen meghalt és eltemettetett. Nem lehetett semmit sem csinálni, ott azt mondták, hogy nem segíthetnek rajtam, hiába. Előbb mondtam meg és igazoljam, hogy ki vagyok, azután lehet beszélni házasságról. De én nem tudom, hogy ki vagyok, honnan tudhatnám, rajtam most már csak csoda segíthet, ha előkerülne valahonnan valaki, aki tudná és akarná tudni, hogy fiát idegen emberek gondjaira bízta.

Megnyugtatták az elkeseredett fiatal embert, hogy lehet rajta segíteni másképpen is. Van rá mód: majd ad neki nevet a belügyminiszter, megállapítja, hogy Budapesten született, budapesti illetőségű. Talán megtarthatja azt a nevet, melyet eddig viselt, nem árt vele senkinek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: Pygmalion, vigjáték. (B. bérlet.)
Vasárnap: Délután: Hajduk hadnagya,
 opéra. Este: **Csikós, népszimű.** (C. bérlet.)
Hétfő: Pygmalion, vigjáték. (A. bérlet.)
Kedd: Délután: Aladár nem számár, ope-
 rette, gyermekelőadás. Este: **Tökéletes asszony,**
 operette. (B. bérlet.)
Szerda: Mária Antónia, színjáték. P. Már-
 kus-Emilia vendégfelléptével. (C. bérlet.)
Csütörtök: A cárnó, szimű. P. Márkus
 Emilia vendégfelléptével. (A. bérlet.)
Péntek: Boszorkány, dráma. P. Márkus
 Emilia vendégfelléptével. (B. bérlet.)
Szombat: Kaméliás hölgy, szimű. P. Már-
 kus-Emilia vendégfelléptével. (C. bérlet.)

Három aradi író matinéja.

(Komjáthy Mici a felolvasó asztalnál. — Er-
 dekes képsorsolás a tárlaton.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 20.

A jobbára hölgyekből álló közönség zsufolással töltötte meg ma délután öt órakor a kulturpalota kiállítási termét, ahol irodalmi délutánt rendezett a tárlat vezetősége. A nagyszámú publikum megjelenése igazolta amaz öröndetes tényt, hogy Aradon még nem fogyott ki az irodalom iránt való őszinte érdeklődés; habár azt mesterségesen el is akarják nyomni.

A felolvasásokat Rudnyánszky Endre szerkesztő rövid, ötletes konferansza vezette be.

Örömmel látjuk — mondotta többek között — hogy a Kőlcsey-egyesület tanulságos előadásai mellett — amelyek között a csepfolyós gázok és a dróttalan táviró is szerepelnek — az irodalomnak is van közönsége. A Kőlcsey-egyesület érdemes vezetősége nem igen érdeklődik az irodalom, különösen az aradi irodalom iránt. Amikor valamely fiatal író Aradra kerül, telve van vágyakkal, reményekkel, gondolatokkal... ír, folyton ír, s az írásai egymásután szépen az íróasztala fiókjába vándorolnak, mert nem talál Aradon teret rájuk. Az aradi írók is kénytelenek a fővárosi lapokban érvényesülést keresni. Épen azért akarjuk meghonosítani az irodalmi délutánokat, hogy a kulturpalota ragyogó termeiből száműzött irodalmat vissza csalogassuk.

Azután ismertette a mai felolvasó délután szereplőit: Olasz Pált, Franyó Zoltánt s végül mosolyogva jelentette ki:

— A mai szereplők legvonzóbbikáról, a bájos Komjáthy Miciről igazán nem kell sokat mondanom: akik tegnap este a színházban látták őt, azoknak úgy is meg van róla a nagyszerű véleményük. Most pedig engedjék meg, hogy ismét én következem.

S ekkor a pódiumra lépett Komjáthy Mici, aki bájos közvetlenséggel olvasta föl Rudnyánszky Endre egyik új novelláját. A villamos csoda-emberről szólt, akit egyik hieztérikus szerelmese a halálba küld, hogy soha többé ne ölthessen mást.

A hálás közönség tapsokkal honorálta egy a felolvasó művész szereplését, mint az író munkáját. Utána Olasz Pál szerkesztő hosszabb részletet olvasott föl a kisvárosi életből merített érdekes témájú, vonzó regényéből. Azt a részt ismertette, amikor két fiatal leány észrevette, hogy az anyjuk éjjel kisorsran hazulról és találkára megy azzal a fiúval, a ki az egyik leánynak ideálja.

A tapsok elhangzása után Franyó Zoltán tilt a felolvasó asztalhoz és három pompás új lírai versét olvasta fel. A közönség pereckig ünnepelte a nagytalentumu fiatal poétát.

Most a felolvasás egyik érdekessége következett. Tudvalevő, hogy az irodalmi alkalmatosságot képsorsolással kapcsolták össze: minden kétszáz látogatóra jutott volna egy-egy kép. Három különböző lepecsételt borítékba három számot helyezett el Múlek Lajos dr. királyi közjegyző, aki a pecsétes leveleket magával hozta a felolvasásra. Természetesen megostromolták a számok miatt, s azonban esküjére hivatkozva mondták:

— Csak a felolvasások után árulhatom el a borítékok titkát.

Franyó felolvasása után került volna a sor a borítékok pecsétjének feltörésére.

— Mivel 152 néző van jelen, a kétszázig még 48 jegy maradt fön, amit el akar árvereztetni a felolvasás rendezősége — mondotta a konferáló Rudnyánszky. — A 48 jegyet leteszem a ház asztalára.

A 48 jegyet aztán a licitáció alatt egy áldozatkész fiatal hölgy vette meg 5 koroná 20 fillérért. Most már nem volt akadálya a kétszáz boríték felbontásának. Mit gondolnak hányas számot rejtett bele a régi függetlenségi harcok: Múlek Lajos?

Persze, hogy a 48-as szám volt benne. A megfelelő képet a 48-as szám boldog tulajdonosa, Ambrus Lajosné nyerte meg.

Kara Győző a francia forradalomról.

A szabadliceumi előadások eddig legsikerültebbikét tartotta ma a felsőkereskedelmi iskola dísztermében Kara Győző az aradi gimnázium történelemtanára. Kara Győző készsége és nagy tudása nem ismeretlen és különösen nem ismeretlen az Aradi Közlöny olvasói előtt, akik a múlt évben megjelent, a napoleoni háborúkról írt tanulmányait olvasták. Ezek a tárcák izelítőt adtak abból a tudásból, elmélyedésből és stíluskészségből, amellyel Kara Győző témáival foglalkozik. Ma előadásában a francia forradalom első részével, a nép jogainak kivívásával foglalkozott és míg egyrészt a forradalmat minden részre kiterjedő gondossággal ismertette, másrészt előadásába lebilincselő modorban tudta beleszőni azokat az epizódokat, melyek a forradalom eseményeit és embereit éles világításban tarták a hallgatók elé. A király és nemzet közötti ellentétek csirájánál kezdette és pragmatikusan rámutatott arra, hogy az ellentétek kiélesülését az általános demoralizáció, egy oldalt XVI. Lajos gyengesége, más oldalt a nép demagógiájának határtalanságai okozta. A nemzetgyűlés nem tudott hivatása és feladata magaslátán maradni, mert a forradalmi hangulat és a nép magatartásának pressziója alá jutott és demokratikus intézkedései, mint a rendi előjogok megdöntését, amint azt Kropotkin is kimutatta, nem lelkesedésből, hanem félelemből tette. A hübriség eltörzése a magántulajdon szent Bertalan éje volt és a forradalom két első éve nem nemzeti fellelkesülés, sem uralkodói nagylelkűség, vagy liberalizmus volt, hanem mindkét részről az őszinteség hiánya. Kara Győző előadása mindvégig magas tudományos színvonalon állott és élvezetes előadás módja ép úgy lebilincselte hallgatóit, mint az előadás tartalma. A két óráig tartó előadás magába ölelte a forradalom első évének összes jelentékeny eseményeit, és tetteikben, egy-egy jellemző mondásukban bámulatos plaszticitással tárta föl annak alakjait. A nagyszámú közönség igaz élvezettel és élénk érdeklődéssel hallgatta azt végig és Kara Győző előadása végén zajosan ünnepelte. A folytatolagos előadások iránt már most nagy az érdeklődés.

* Képaució a műtárlaton. A modern művészesoport aradi tárlatán, ahol pönteken érdekes felolvasások gyűjtöttek össze közönséget, vasárnap — amikor a tárlat bezárul — ismét újabb ötlettel lepi meg az aradiakat a művészesoport megbízottja: képauciót rendez a még meglévő művész alkotásokból. A művészesoport az aradi kiállítással akarja kifejezni vidéki kiállításait, miután a képtárlatok szezonja hovatovább véget ér, és őszig nem rendeznek újabb tárlatot. Azokat a képeket tehát, amelyek vasárnapig nem találta vevőre, a művészek megbízásából a tárlat rendezősége vasárnap aukción adja el. Bármily tetszéssel találkozott is az értékes beállítás és bármennyire sok kép jutott máris aradi házakba, még mindig nagyszerű és gazdag a kollekcio, amelyet vasárnap aukcióba boesátanak. Ezeket a képeket február 22-én vasárnap délelőtt 11—1 és délután 3—5 óráig adják el a legtöbbet ígérnek és pedig olyan formán, hogy a kikiáltási összeg a festmények kiirt ár 83 százaléka. Hogy a venni szándékozókak teljesen megnyugtassa: a tárlat rendezője az árverésen nem vesz részt és mindenkinek már szombaton jogában áll megjelölni azt a képet, amelyre vasárnap árverelni kíván az aukción. Az érdekes képaucióknak valószínűleg sok látogatója és sok vevője is lesz.

* A színház jelentése. Vasárnap délután a Hajduk hadnagya kerül színre; a közönség köréből megnyilvánult óhajtsáknak engedve, a színház igazgatósága délutáni előadásra kituzte Rajna-Czobor operettejét. Este a Csikós kerül színre.

Jön Márkus Emilia. Arad színházi publikumának minden alkalommal örömmünepet jelent, amikor a magyar színészet egyik legnagyobb bűszkesége, Márkus Emilia, a budapesti Nemzeti Színház művésznője vendégszerepelni jön. Márkus Emilia nagy, egyedülálló művészetének sok-sok csodálója, rajongója van Aradon s bizonyos, hogy azok az esték, amelyek az ő ragyogó művészetét csodálhatják az aradiak, jelentősek, ünnepiesek lesznek; zsufolt házak fognak gyönyörködni a legnagyobb magyar művész alakításában. Márkus Emilia a jövő héten jön Aradra, négy estén fog fellépni, négy paradés szerepében, amelyek a következők: Maria Antónia, Cárnó, Boszorkány, Kaméliás hölgy.

Aladár nem számár. A budapesti Vigszínház minden évben karácsonyi ajándékkal kedveskedik az apró emberkék hadának: Komor Gyula és Stephamides Károly minden évben egy-egy mesedarabbal rukkolnak ki. Ez a karácsonyi ajándék azonban soha nem volt olyan sikerült, mint az idén. Az Aladár nem számár című tündérrege, amelyet az aradi színház kedden délután fog bemutatni, a legbájosabb, legszínesebb bemutatója lesz az idei szezonnak. A tündérregében minden van, ami a gyermekeket meghódíthatja. Szomorú, de vig véget érő mese, tündérek, sárkányok, sülyesztők, aranyalma, ördögkirály, minden, minden. Az Aladár nem számár bemutatója kedden délután félnégy órakor kezdődik.

* Psilander és Fröhlich Elza az Apollóban. (Nordisk-premier.) A Nordisk-premierek mindig zsufolt nézőteret vonzanak s különösen fokozódott most ez a lázas érdeklődés, amikor Psilander, a legnépszerűbb és legelegánsabb moziszínész a magyar fővárosban vendégszerepel és olyan hatalmas sikereket arat, amilyent még idegen művész nem tudott elérni Budapesten. Ma kora délutántól fogva egészen éjjel tizenegy óráig minden talpalatnyi hely zsufolva volt az Apollóban, ahol Psilander legújabb alakításában gyönyörködhetett a publikum. Psilander művészetének megrázó drámai erejével kreál egy szegénysorsu munkás fiatalembert, aki egy csodaszép, kívánatos démon hálójába kerül. A fiatalember megrontóját Fröhlich Elza játssa s a fenséges szépsége és művészeti készsége pompásan érvényesül az utca virágjából előkelő társadalmi nővé fejlődött asszony szerepében. A közönség alig tudott betelni a két művészlény játékkal. A nagyszerű Nordisk-kép mellett egy többfelvonásos, izgalmas dsaungel-dráma teszi feledhetetlenné az Apolló-színház világvárosi műsorát, amelyet még holnap, szombaton mutatnak be. 4256

* Asta Nielsen az Urániában. A drámák közzé ma a színház a legnagyobb drámai starral Asta Niesennel egy vígjátékot iktatott. Egy vidám történet, telve az ifjuság bájával és kedvességével, benne Asta Nielsen, mint lakó szerelmes: igazán teljesen kielégítő szerzői beajánlás. S ha még hozzátesszük, hogy a szerző sem idegen. Urbán Gad, Asta férje — úgy előre is tudjuk, hogy a mai est a pompás jókedv és siker jegyében fog lezajlani. A *bohó ifjúkór* a címe a kedves mesének, melyben egy hadnagy, egy szegény leány és egy gazdag parió állnak egymással szemben. A szegény leány szerelmes és épen ezért mindent elkövet addig míg boldog menyasszonya nem lesz a hadnagnak. Telve kedves komikummal, ötletes vidámsággal pereg le a kiváló film. Mellette még 4 új humoros kép van a műsoron úgy, hogy a mai vígjáték est biztosan soká emlékében marad a közönségnek.

* Egész könyvtárakat és egyes könyveket, régi iratokat, híres írók és államférfiak levelezését és kéziratait, eredeti festményeket, egész bélyeggyűjteményeket jó áron, készpénzért vásárolok. Ugyiszintén veszek régi levelezéseket 1835—1875 iki évekből, főképen pedig magyar bélyegeket 1871—72-ből, osztrákokat 1850—1858-iki időkből. Az irodalom és tudományosság minden ága üzletben gazdag választékban található, könyvtárak berendezését jutányosan szállítom, sőt elfogyott kiadású művek is kaphatók üzletben. Kívánatra árjegyzéket küldök. Ajánlatokra azonnal válaszolok, rendeléseket fordulóláig intézem el. Kerpel Izsó könyvkereskedése és antikváriuma Aradon. 411

MULATSÁGOK

(=) Az Autonóm Katolikus Kör befejező nagy teaestéje. Lázás buzgalommal folynak az előkészületek a Katolikus Kör hushagyó-hétfői nagy teaestéjére, melynek műsorát a rendezőség már teljesen összeállította. A gazdag műsorból ezuttal felelmitjük Green Buci monológját, amelyet Rudnyánszky Endre írt és amely aktualitása és helyi vonatkozásai miatt nagy érdeklődésre tarthat számot. A zene- és énekművészet az estén három számmal lesz képviselve. Farkas Mariska önálló zongoraszámot ad elő, Eckert Erzsé, Karhanek Ferenc és Mütter Müller József egy bájos triót játszanak, Hehs Baba énekel Földes Béla dr. és Palágyi Lajos zenekíséréte mellett. Ezenkívül kiváló érdekességet adnak az estének az előadásra kerülő művészi táncok, melyekben Dür Guszti, továbbá Prekupas Lujza, Prekupas Olga, Prölich Gizi, Róna Böske és Schannen Lujza vesznek részt. A táncokat zongorán Horváth Gizi kíséri, a conferencier szerepét pedig Szilágyi László dr. tölti be. A teljes műsört holnap számunkban közöljük.

(=) A munkástestvedző. Szombaton este tartja az Aradi Munkás Testvedző Egyesület mozi-skeccsel egybekötött kabaréját. A közönség eddigi érdeklődését tekintve, biztosan megjósolható, hogy az estély sikere teljes lesz. Az estély szereplői különben mindent el fognak követni, hogy a közönség minél kedvesebb szórakozásban részesüljön. Az estélyt magánszámok vezetik be, amelyeket Spitz Jenő, Puschler Maca, Kis Dani fognak előadni. Azután mozi-skeccs következik, amelynek főszerepeiben szintén Puschler Maca, Kis Dani, továbbá Ladányi, Opletán és az AMTE football-csapatá lép fel. Az estély pont 8 órakor kezdődik és ezért a közönséget pontos megjelenésre kéri. A műsor után tánc következik, amely a reggeli órákig tart.

(=) Az Aradi Magántisztviselők műsoros estélye iránt, amely a hó huszonnyolcadikán este lesz a Központi-szálló nagytermében, városzerte igen nagy érdeklődés mutatkozik. Ez az érdeklődés érthető is, mert a rendezőség oly magas színvonalú és érdekes programot állított össze, amely az intelligens közönség kíváncsiságát felkeltette. Különös vonzó ereje az estének Molnár Jenő

dr.-nak, a Borsszem Jankó illusztris szerkesztőjének humoros felolvasása, de nagy kíváncsisággal várja a publikum Bedeus Bella báróné, aki már Bécsben az udvari opera vizsgálóbizottság előtt is nagy és számottevő sikert ért el, első aradi nyilvános szereplését. Faragó Rezső, a legszellemesebb aradi hírlapíró vezet be az estélyt köszöntőjével, Győző Alfréd pedig, az aradi publikum kedvenc komikus a kuplékat fog énekelni. Érdekes lesz az a parkett-tánc is, amelyet négy pár fog ellejteni. Jegyek már csak korlátolt számban kaphatók az egyesület elnökségénél. Az estélyen a meghívók előmutatása kötelező s ezért akik meghívókra igényt tartanak, jelentkezzenek az elnökségnél.

Főherceg-leány és udvari titkár pöre.

(Wallburg bárónő vádol.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, február 20.

A margareteni kerületi bíróság a múlt évi december 6-án tárgyalta azt a becsületsértési pört, amelyet Szimicsné Wallburg Klótild asszony, az elhunyt Ernő királyi herceg törvénytelen leánya indított Gianellia Bazilio udvari tanácsos, Rainer királyi herceg titkára ellen. Szimicsné a keresetben elmondotta, hogy 1913. október 31-én megjelent Gianellianál Heilinger Alajos reichsrati képviselő, hogy közbejárjon Szimicsné érdekében. Ámbár Gianellia tudta, hogy Szimicsné Ernő királyi herceg leánya, így nyilatkozott a képviselő előtt:

— Ez a perszóna nem a királyi herceg leánya és nem is bárónő. Ne hagyja félrevezetni magát.

Szimicsné azt is elmondja, hogy ő maga is többször beszélt Gianelliával származásáról, amikor pénzt vett fel tőle a királyi herceg megbízásából. A panaszosnő fölhozott különböző körülményeket, amelyek bizonyítják Ernő királyi hercegnek Wallburg bárónővel kötött házasságát és amelyeket más pörökben már tisztáznak. Szimicsné ügyvédje kifejtette, hogy Gianellia könyörtelen végzetként lebegett a Wallburg család fölött. Ernő királyi herceg például kevéssel halála előtt a következőket írta leányának:

— A halál fölment esköm alól. Be fogom bizonyítani, hogy törvényes leányom vagy.

Mikor három hét múlva Szimicsné atyja halálos ágyához akart menni, Gianelli elébe lépett és így szólt hozzá:

— Ha megkísérli, hogy atyjához jusson, le tartóztatatom és kiutasítatom.

A bíróság a bizonyítékok ellenére fölmentette Gianelliát azzal a megokolással, hogy kijelentése nem becsületsértés, hanem rágalmazás, de ezért nem lehet elítélni, mert nem nyilvánosság előtt történt. Szimicsné az ítéletet megfellebbezte.

A főlebbviteli tanács tegnap tárgyalta az ügyet és a panaszos bizonyítékait elutasítva, a főlebbezést elutasította. A megokolás azt mondja, hogy Gianellia udvari tanácsos kijelentése sem nem rágalmazás, sem nem becsületsértés. Gianellia Heilinger dr. ral szemben azoknak az érdekeit képviselte, akikerre neki megbízást adtak.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel nappal)	— 257
Szerkesztőség csak éjjel használható	
mellékállomás	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Aradi orvos Ehrlich szeréről

(Ezeröttszáz sikeres oltás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 20.

A külföldi és a magyar sajtóban is mees-tanában sokat írtak Ehrlich professor világhírű találmányáról. Egy berlini rendőrorvos, Dreuw dr. memorandumot nyújtott be a német birodalmi egészségügyi hivatalhoz, amelyben a Salvarsan használatának törvényhozási rendezését és arzén tartalmának korlátozását kívánja. A berlini rendőrorvosnak ez a Salvarsan-ellenes állásfoglalása sorompóba állította azokat az orvosokat, akik az Ehrlich féle szert hatásosnak és kitűnőnek tartják a erek Németországban legközelebb ankétra gyűlölk össze, amelyen a Salvarsannak a hivatalos gyógyszernek való felvételét fogják megsürgetni. Az orvosi világot, de a nagyközönséget is élénken foglalkoztató szerre nézve az Aradi Közlöny megkérdezte Ausztorweil László dr. törvénytudó orvost, aki a következőkben mondotta el véleményét:

— Azok a vádak, amelyeket a Salvarsan ellen felhoznak, részben annak tulajdoníthatók, hogy az állatokon végzett nagyszerű eredményel járt kísérletek után sokan azt hitték, hogy az embereknek is mindjárt az első adagolás teljes gyógyulásra vezet, holott a régebbi szerrel évtizedekig is eltartott a kezelés, sokszor minden eredmény nélkül. Azt hozzák fel a Salvarsan ellen, hogy számos haláleset történt a szerrel való adagolásnál. Még ha el is fogadjuk, hogy tényleg a Salvarsan volt az oka azoknak a haláleseteknek, amelyeket neki tulajdonítanak, azt látjuk, hogy ez a szám jóval kisebb az operáció, vagy a kloroformmal való elaltatás következtében meghaltak számánál. Tudvalevő pedig, hogy operáció, vagy narkózis közben gyakran halnak meg az emberek, és milyen neveltséges volna mégis, ha valaki azt kíváná, hogy az előforduló halálesetek miatt az orvostudomány kűszöbölje ki a műtet és az elaltatást. Sokszor olyan előrehaladott stádiumban van már a betegség, hogy semmiképp sem lehet segíteni, és nem volna igazságos, ha a Salvarsannak tulajdonítanók az ilyen elhalálozásokat is. De gyakran csak a rosszindulat állítja, hogy Ehrlich szere okozta a halált. Bizonyítja ezt az az Oroszországban nemrég megtörtént érdekes eset, amikor egy előkelő politikusnak a barátja Salvarsannal való kezelés után meghalt. Mindenki a szernek tulajdonította a fiatal nő halálát, de néhány nap múlva a megindított rendőri nyomozás megállapította, hogy a politikus maga ölte meg barátját.

— Az én véleményem az, hogy a Salvarsan ideális kitűnő szer, amely a legtöbb esetben gyógyuláshoz vezet. A kontinens számos nagy korházában egészen kikűszöbölték a régi kezelési módokat, így a higanyt, amely nemcsak hogy fájdalmas és hosszadalmas kezelést igényelt, de többször nem is vált be, ezenkívül a beteg veséjét is megtámadta. Nem igaz az sem, hogy a Salvarsan rákságot okoz. Nyugodtan állíthatom, hogy a vérhaj elleni küzdelemben ez a leghatásosabb szer, amely helyesen alkalmazva nem veszélyes és nagyon jól bevált. Előnye az is, hogy a beteg a kezelésnél egy tőszarásnál többet nem szenved, s a javulás gyorsan mutatkozik.

A Salvarsannal különben már aradi orvosok is nagyon sok beteget kezelték, és az itteni tapasztalatok is megerősítik a jó eredményt a szerrel. Egyedül Ausztorweil dr. már négyezer betegre ezeröttszáz oltást végzett és az eredményeivel nagyon megelégedve.

A hamiskártyások királya.

— Meghíusult játékbarlang alapítások Ausztriában. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, február 20.

Magyarországon mindig aktuális a szerenese-játék, mert az a legkönnyebb — keresetforrás... De meg azért is állandóan aktuális a tiltott játékok témája különösen Budapesten, mert hiszen még csak ezután fognak napfényre kerülni a szenzáció részletek a margitszigeti ügyben. Ezek a hiteles adatok azonban csak Ausztriáról szólnak, de nem kevésbé jogosítanak a hitre, hogy azok Magyarországon is érdekelni fogják az embereket. Ausztriában — különösen furdóhelyeken — több játékkaszinó alakult az utóbbi időkben és ezek minden üldöztetés, feloszlítás ellenére is működnek.

Általánosan tudott dolog, hogy Ausztriában is megpróbálkozott a „jeu“ egy világhírű matadora: Korff báró, aki valóságban *Stehmann* Rudolf nevet vallja magáénak. Korff pöre Berlinben épen a minapában kavart nagy port fel. A báró hűséges üzletfarsa a porosz hadsereg egyik volt hadnagya: *Niamello* Ede Ödön. A két hivatasos kártyaember egy osztrák játékbank szövetséget szándékoztott szervezni. *Niamello* néhány nap előtt Bécsben jelent meg váratlanul, hogy egy jóhangzású embert keressen elnökül. Sikert is illet találnia. A csillogó pénz ígéretése sokat képes elérni, különösen pedig, mert *Niamello*knak az elnök karaktere és multja nagyon mellékes volt. A fő dolog, hogy a neve ott álljon a váliatlat élén... *Niamello*knak azonban pechje volt: épen a kiszemelt elnökkel és a jövődöbéli konzorcium férfival kellett volna találkoznia, amikor a hadnagy urat az előkelő ringstrassei hotelhez vezető uton a bécsi rendőrség egyik embere lefűllete és a rendőrigazgatóság épületébe állította elő igazolás végett. Bár a hadnagy ur nagyon kapálózott, tiltakozásának nem volt hatása: a rendőrség sürgősen és nagy nyomattal ajánlotta *Niamello*knak, hogy Bécsen 24 órán belül hagyja el. Büntetőleg nem lehetett eljárni ellene, mert sem elfogató parancs nem volt, sem pedig a hadnagynak nem volt alkalmatlan tartózkodása alatt olyasmit elkövetni, amiért szigorubbant lehetett volna ellene eljárni.

Niamello azonban, épen úgy, mint Korff báró, csak eszközök, ha mindjárt elsőrangúak is az ő működési területén. Az értelmi szerzőnek már előkelőbb hangzású a neve: Gróf *Moll* Tivadar. Gróf *Moll* azonban csak mint *Jakob* Mihály született és pedig Hamburgban, 1863. évben. *Jakob* Mihály társaságában tartózkodik állandóan *Benet* Madeline urasszony, egy esudaszép nő. *Benet* asszony valódi neve *Palma*. Öngyűsége mest 45 éves, az amerikai St.-Louisban született és ő a jelenkor legszebb „schlepper“-nője a kontinensen. A foglalkozása, hogy „schleppel“, huzza a kővéreszényű urakat társának, a grófnak a há-
lójába.

A gróf *Moll*, a báró *Korff*, a *Niamello* hadnagy ur és a *Madame de Palma* szorosabb társaságához tartozik még a *Monsieur Van der Cross* is, akit általában a „hollandi nábob“ néven ismernek a hamiskártyás szakkörök. *Van der Cross* urat *Jordan* Frigyesnek keresztelték meg Londonban, 1852-ben, amikor született. Karrierjét mint pikkoló kezdte meg, majd hoteltulajdosos lett. A fenti díszes társaságnak végül még egy tagja: *Graham Georg Elliot*, akinek a címe fejedelmi: úgy nevezik, hogy „roi de grec“, a hamiskártyások királya.

Ez a veszedelmes banda járja mostanában fáradhatatlanul a világot, hálójukat kivetették egész Európára és fáradhatatlanul keresik az újabb áldozatokat. Amikor a bécsi rendőrség *Niamello*t

Bécsből kiutasította, sikerült az Ausztria egész területén tervezett és végzetessé válható kártyabarlangok alakítását — lehet, hogy csak ideig-örökké — meghusítani. A bandavezéreket és a scbleppereket szétrobbantotta a rendőrség és most Korff és társai, az ő 25—30 főnyi schlepperbandája Európa valamelyik másik táján keresnek alkalmatlan terrorizmust kártyaművészetük eredményes értékesítése céljából. Nincs kizárva, hogy Magyarország felé sandítgatnak most, hisz ott még nincs nyilvános játékkaszinó.

HIREK.

Kormányt buktat

az antialkoholizmus.

(A cár és az orosz pálinkafogyasztás.)

Távirati tudósítás.

Szentpétervár, feb. 20.

Kokovcev volt miniszterelnök látszólag fölfelé bukott: grófi címmel vonult vissza a magánéletbe. Ez a cím azonban csak flastrom volt, amelyet a cár azután tapasztott *Kokovcev* sebére, hogy személyesen megbuktatta. *Kokovcev* lemondását tudniillik a cár energikus föllépéssel maga provokálta ki. A cár nagy akciót kezdett az alkoholizmus ellen, amely Oroszország periferiáin ép úgy pusztít, mint a nagy városokban, például Szentpéterváron, ahol esténként csak úgy henteregnek az utcákon a részeg emberek.

Miklós cár segíteni akar ezen az állapoton, és mert tudja, hogy az alkoholizmust Oroszországban is maga az állam propagálja legjobban, hogy csak minél több szeszadót vágjon zsebre, más jövedelmi forrásokra akarja áttérni a pénzügyeket. *Kokovcev* erre nem volt hajlandó, régi pénzügyi politikájából nem akart engedni és a cár emiatt azt tanácsolta neki, vonuljon vissza a magánéletbe. Politikai körökben nagy meglepetést keltett, hogy *Kokovcev* nemcsak a miniszterelnöki, hanem a pénzügyminiszteri állásról is lemondott, mert úzenként év óta páratlan hozzájárulással intézte az orosz pénzügyeket.

Miklós cár azonban könyörtelen volt. *Kokovcev*nek mennie kellett és helyébe jött *Bark*, akinek aztán híres leiratát intézte. *Bark* azonban meglehetősen tapasztalatlan fináncember. A *Witte* gróf elnöksége alatt működő pénzügyi bizottság ugyan segítségére lesz mindenben, a cár óhaja azonban mégis nehezen fog megvalósulni, mert az orosz pénzügyi politikát nem lehet máról holnapra új sinekre terelni, a pálinkához tulságosan hozzászórtak a nép és tulságosan hozzászórtak a pénzügyminiszterek is.

— Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Lényegtelen hőváltozás és helyenkint csapadék várható. — Sürgönyprognózis: Fagyponktörüli hőmérséklet, sok helyütt csapadék.

— *Lloyd George* nagybeteg. Londonból jelentik: *Lloyd George*, angol pénzügyminiszter állapotában ma rosszabbodás állott be. A beteg harmónokilene fokos lázban fekszik és állapota nagy aggodalomra ad okot.

— A tizenkettedik gyógyszertár. A belügyminiszter ma arról értesítette a város községét, hogy a törvényhatósági bizottságnak a tizenkettedik gyógyszertár ügyében hozott határozatát respektálva, ennek a patikának felállítását a város által megjelölt helyen, a *Lipót* és *Demeter* utcák közti területen engedélyezi és a jogot *Rolkó* Kálmán gyógyszerész mesternek adományozta.

— Meglopott tolvaj. Kegyetlenül üldözöbette a balsors *Bárány* Miksa nevű temesvári bádogossegédet, aki ma az aradi rendőrségen rövid félóra alatt panaszosból vádlottá lett és egyszerre érte utól az a végzet, hogy ellopták finom télikabátját, ráadásul pedig őt tartóztatták le, holott csak egy kis értékű nadrág eltulajdonítása terheli a lelkét. A pechos bádogossegéd egy előkelő aradi kávéházban ült ma délután és távozáskor itt vette észre, hogy egy ötletes tolvaj elvitte finom, új télikabátját, de előzőleg volt az ismeretlenben annyi tapintat, hogy kivette a télikabátból a gallérvédőt és azt emléknék a fogason hagyta, rácsavarva a bádogossegéd kalapjára. *Bárány* Miksának, aki egy nadrágot még nyugodt lelkiismerettel tudott ellopni, télikabátlopáshoz már nem volt bátorsága, mert ahelyett, hogy lekasztotta volna a fogason függő szép városi bundák egyikét, felháborodottan a rendőrségre sietett, ahol feljelentést tett az ismeretlen kávéházi tolvaj ellen. És ez volt a veszte. Mert amíg a rendőrségen jegyzőkönyvbe vették a panaszát, *Kórodi* detektív, aki temesvári megkeresés alapján már kereste *Bárány*t, megneszelte, hogy a rendőrségen van és csakhamar ideérkezett ő is. Itt azután rábizonyította, hogy Temesvárott *Deutsch* Sámuelről a bádogossegéd elloptott egy nadrágot, amelyet nyolc koronáért eladott. *Bárány* Miksa hiába tagadott. Bizonyítéknak itt volt a télikabát. Azaz a télikabát nem volt itt, mert azt a kávéházban ellopták, de megvolt pontos leírása, amelyet *Bárány* Miksa mint panaszos jegyzőkönyvbe mondott. Viszont a temesvári megkeresésben is szerepelt *Bárány* Miksa télikabátjának pontos leírása. A két leírás egészen egyező volt: *Bárány* Miksát, aki a bizonyítékok sulya alatt bevallotta tettét, a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte.

— Tüntetés a román színekkel. Megírtuk, hogy a tegnapi román jelmezbálon *Kovács* Antal rendőrhadnagy tapintatosan figyelmeztette a rendezőseget, hogy egyes hölgyeken és urakon román nemzeti színű szallag van, amelynek viselése a törvény értelmében tilos és kérte az illetékeseket, gendoskodjanak arról, hogy a jelvényt mindenki vegye le ruhájáról. A rendezőség arra hivatkozva, hogy a jelvény viselésének nincsen büntetési jellege, megtagadta a közbelépést és a rendőrtiszt, hogy feltűnést és nagyobb botrányt ne okozzon, nem távolítottta el a román trikolorot karhatalommal. Később vacsora idő alatt a terem közepén hosszú asztalt tartottak fenn, amelyhez csak azok ülhetek — számszerint huszonheten — akik román nemzetiségű jelvény volt. Az asztalhoz ültették *Mihájlovi*cs Oktáviánét is, azt a hölgyet, akinek öltözetén a tenyérnyi széles piros-sárga-kék szallag először tűnt föl a rendőrtisztnek. *Kovács* Antal rendőrtiszt ma jelentést tett a dologról *Green* Nándor főkapitánynak, aki azok ellen, akik a román jelvényt viselték, megindította a kihágási eljárást.

— Halálozás. Özvegy *Morelli* Lajosné, született *Gebhart* Paula február 18-án rövid szenvedés után 52 éves korában elhunyt Budapesten. Az elhunyt tetemét ma délután szentelték be a fővárosban és azután Aradra szállították, ahol holnap, szombaton délután 3 órakor temetik a családi sírkertben. Az elhunyt urinóban *Eckhart* Ede az Aradi Első Takarékpénztár igazgatója sógornőjét gyászolja.

— A gyilkos gróf. Pózenből jelentik: *Mielezinszky* gróf tegnap, mikor a graetzi fogházból automobilon Mezericsbe szállították, elájult. A grófnak az utolsó napokban többször volt ájulási rohama és nem lehetetlen, hogy a mára kitűzött esküdtársi tárgyalást e miatt el fogják napolni.

— **Mozifelvétel, mint tolvajtrükk.** Berlinből jelentik: A városban sokat mesélnek most egy mulatságos tolvajhistóriáról. Egy idevaló háztulajdonosnál, a kinek pompás kertje is van, megjelent két előkelően öltözött ur, bemutatkozott mint egy filmgyár kiküldöttje és engedelmet kért a háziurtól, hogy mozifelvételüket csinálhasson a házban, mert a gyönyörű kert kiválóan alkalmas a felvételre. A háziur szívesen belement a dologba, mire a két ur apróra meg szemlélte a ház egész berendezését, fölmérte a a szobákat, elhuzta a butorokat, végül kijelentette, hogy néhány nap múlva megcsinálják a felvételt, mert még több előkészületet kell tenni. Másnap a háziur vastag levelet kapott, amelyben fontos iratai voltak, amelyeket ő egy dobozban őrzött. A két állítólagos filmoperátor bizonyára nagy kincseket sejtett a dobozban és magával vitte. A levélben azt írták, hogy nagyon bosszankodtak a nem sikerült felvétel miatt.

— **Összevagdalta a feleségét.** Szombathelyről jelentik: Véres esaládi dráma játszódott le ma Szombathelyen. Somogyi Mihály gyár munkás, aki hetek óta munka nélkül nyomorog, kegyetlen bosszút állott hűtlen feleségén, a ki őt a munkátlan nyomorúságban elhagyta és Gárdonyi Márton vasuti főellenőrhöz szegődött takarítónőként. Ma délután négy óra tájban Somogyi betoppant Gárdonyi lakásába és ott kérlelni kezdte feleségét, hogy térjen vissza hozzá, mikor az asszony elfordult tőle, eszimestaraból előrántott egy élesre fent disznóölő kést és vad erővel vágta az asszony nyakába. A mikor az asszony összeesett, a férj rátérdepelt és valószínűleg összeszabdalta a késsel a szerencsétlen asszonyt, akit az emberbaráti kórházba vittek, ahol az éj folyamán meghalt. Somogyi Mihályt a rendőrség letartóztatta. A kapitányságon Somogyi a kihallgatáskor összeesett. Azt hitték, hogy megmérgezte magát. Az orvos azonban megállapította, hogy az izgalom és az ékség törte meg a gyilkost, akit eszméletre térítettek és átadták a szombathelyi ügyészségnek.

— **Vitriol merénylet.** Az aradi rendőrségnek már harmadizban ad munkát Ternován Péter szitakötő mester és a vele vadházasságban élő özvegy Joanovits Vazulné. A férfi nemrégiben elhagyta az asszonyt, s azóta valahányszor találkoznak, mindig összetűznek. Először a Ferenc-téren okoztak nagy botrányt, amikor késsel támadtak egymásra, majd nemrégiben az asszony paprikát öntött Ternován szemébe, tegnapelőtt pedig a Ferdinánd-utcában vitriolos merénylet történt közöttük. Hogy a vitriolt ki használta, még nem lehetett megállapítani, mert mindkettőnek az arcaán égési sebek vannak és kölcsönösen egymásra tolják a merénylet elkövetését. A rendőrség most nyomozza, melyik fél előadása felel meg az igazságnak.

— **Halál a fürdőben.** Budapestről jelentik: Ma délután két órakor nagy riadalom támadt a Széchenyi-fürdőben. Egy hatvanévesnek látszó vendég, fürdés közben a meleg víz alá merült és többé nem is bukkant elő. A közelben levők odafutottak, kihúzták a vízből, de ekkor már nem volt benne élet. Orvost hívtak, aki konstata, hogy a szerencsétlent szívszélhűdés ölte meg. A zsebében lévő iratokból megállapították, hogy az elhunytat Dózsa Miksának hívják. Dózsa hozzátartozóit a tragikus halálról értesítették.

— **Tűz a laboratóriumban.** Ma este negyed nyolc órakor tűz ütött ki Kárpáti János gyógyszerári laboratóriumban. A tűz a vazelin-olvasztásnál keletkezett, de a kivonult tűzoltóság érkezése előtt a személyzet néhány perc alatt eloltotta, mielőtt még nagyobb kárt okozott volna.

— **A kínai panaszos.** Budapestről jelentik: Érdekes tárgyalás volt ma a budapesti büntetőtörvényszéken Tóth járásbíró előtt. Linghangesung husz éves kínai díszmestres feljelentette Odrovics Dezső husz éves kifizető fiát, aki őt az utcán megtámadta és áruit elvette tőle. A panaszos személyesen eljött őt kínai barátjával, hogy meggyőződjenek: milyen a magyar igazságszolgáltatás. Először Hári Pál rendőrt hallgatta ki a bíróság. Hári elmondta, hogy a kínai fiu nála tett panaszt és megmutatta, hogy támadója megsebesítette. Ezután a panaszos kihallgatására került a sor. A bíró előbb angolul próbált vele beszélni, majd németül és franciául, de a kínai e nyelveken egy szót sem tudott beszélni. Végül február huszonhetedikére elhalasztották a tárgyalást és akkora a bíróság gondoskodni fog kínai tolmácsról.

— **Az eltűnt ötkoronás-nyakék.** Burper Szida román asszony ma panaszt tett a rendőrségen, hogy ötkoronásokból álló nyakékét ismeretlen tettes ellopta. A piacról éppen akkor állította elő egy rendőr Danille Pál fiatal suhancot, aki egy idősebb emberrel verkedett. A rendőrségen egy román férfi ráismert a suhancban Burper Szida tolvajára, akit azonban nem lehetett kihallgatni, mert idősebb társával együtt holt részeg volt. Az ötkoronásokat nem is találták meg náluk, azonban az öreg sapkájában, ingében elrejtve — kétségtelenül lopott eredetű pénzt találtak. Holnap hallgatják ki őket a pénz eredetéről.

— **Lopott pénztárcák.** Horváth Gyula detektív ma a vasutállomáson a rendőrségre kísért egy tizenhét éves fiút, aki az állomáson pénztárcákat és egyéb dísztárgyakat árult. A rendőrségen a fiu azt adta elő, hogy a pénztárcákat a temesvári állomáson vette egy embertől, aki olesó árban adta el őket. Az aradi rendőrség telefonált Temesvárra, ahonnan azt az értesítést kapta, hogy a fiu egy másik társával együtt egy üzletből lopta el az árult tárgyakat. A fiatalok tolvajt a rendőrségen őrizetbe vették és holnap átkísérik a gyermekbírósághoz.

— **Nyakszirtmeregvedés egy huszárlaktányában.** Debrecenből jelentik: Debrecenben a katonai csapatkórházba szállítottak három huszárt, akiken nyakszirtmeregvedést konstataáltak az orvosok. A betegek váladekát folküktek Budapestre. A városban a hír nagy izgalmat keltett.

— **Verekedő favágók.** Az aradi rendőrségre ma délelőtt nyolc favágót állítottak elő a rendőrök, akik a Kossuth-hídnál összeverekedtek és nagy botrányt okoztak. Mind a nyolcan megsérültek, egyikük súlyosabb sebeket is kapott a verekedésnél. A favágókat kihallgatás után szabadon boesátották.

— **Számos ujdonság, előnyös bérlet.** Krausz Paulin kölcsönkönyvtárban színház-épület 287

— **Leltár miatt mélyen lezártított arad** Fischer-féle Nagy Áruházában, Arad Szabad-ság-tér 12. sz. alatt.

SPORT.

+ Az „Aradi Athletikai Klub” február hó 28 án szombaton délután 6 órakor tartja tizenhatodik évi rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Előzői megvitatás. 2. Jelentés 1913. évről. 3. Alapszabály módosítás, 4. Pénztári jelentés 1913-ról, 5. 1914. évi költségvetés, 6. Tisztikar választás, 7. Indítványok. A közgyűlés a Fehér Kereszt kistornában lesz és utána ugyanott társas vacsora következik.

TARKASÁGOK.

(Uj rang.) Valamelyik aradi hivatalhoz a napokban beadvány érkezett. A kisebb ügyet kérelmező irás alá a beadvány írója, aki mint ebből megállapítható, a hadsereg fájja, odairta a rangját is: k. u. k. Rittmeister. Az iktatóhivatal fiatal tisztviselője, aki a beadványt kézhez kapta, hadi lábón áll a német nyelvvel és csak hosszas töprengés után tudott megállapodni abban: hogyan is fordítsa magyarra ezt a címet. És az iktató ívben — amíg vastag tintavonásokkal ki nem törölték — olvasható volt a megállapodás eredménye:

... császári és királyi lovasmester beadványa..... tárgyában...

(A csoda.) Egy aradi ur új regényt vásárolt, s a kötetet kényelmesen átadta a szobaleánynak, hogy vágja fel. A kis falusi szobaléica hozzá is látott a munkához. Miközben azonban egymásután vágta fel a lapokat, nem tudta magába fojtani a csodálkozását. Minden késvágásnál csodálkozva kiáltott fel.

— Hogy csinálják ezt? Hogy lehet ez?

— Mi az — no?

— Nem értem — mondta elgondolkozva a szobaléica — hogyan csinálják ezt: a lapok együtt vannak s belül mégis nyomtatva van!

(Gondolkodási idő.) A béli szezon apró történeti közül való ez a kis anekdota is, melyet ott lestünk el, a bálterem egy homályos fülkéjében, ahol egy ifju hölgy és egy ifju ur pihenték ki a tangó és egyéb táncok fáradalmait. Látni, nem láttuk őket, csak a hangjukat hallottuk — de az ép eleget mondott.

— Hallja — szölt a hölgy — ki engedte meg magának, hogy a karjával átfogja a derekamat?

— Boesásson meg, de...

— Semmi de. Adok egy órai gondolkodási időt s ha az alatt le nem veszi a karját, megmondom a mamának!

TANÜGY.

(—) **A tanítók nyugdíjának rendezése.** Budapestről jelentik: Az állami tanítók országos egyesületének küldöttsége ma délután fél négy órakor tisztelgett Tisza István grófnál a képviselőház miniszterelnöki fogadószobájában. Barkóczy János kassai igazgató-tanító üdvözölte a miniszterelnököt és előterjesztette az egyesület kérelmét a nyugdíjrevízió tárgyában és kérte a kormányt, hogy hasson oda, hogy azt még ez évben tárgyalja az országgyűlés és a tanítók az állami tisztviselők sorába jussanak. Tisza István gróf kijelentette, hogy még nincsen tájékoztatva a nyugdíjkérdésről, de a tanítók meglehetnek győződve jóindulatáról és a kormány nem fog elzárkózni a tanítók kívánságai teljesítésétől, amiként a fizetesrendezést is méltányosan oldotta meg. A küldöttség azután Jankovich Béla kultuszminiszter előtt jelent meg, majd felkereste Illosvay Lajos és Klebelsberg Kunó gróf államtitkárokat, kiknek átnyújtották memorandumuk egy-egy példányát.

(—) **Munkás előadás.** Az Iskola Egyesület munkás előadását február 22-én vasárnap délelőtt 11 órakor tartják meg az Apolló-színházban. Ez alkalommal Záray Jenő tanár „Kelet felől” című geográfiai darabját olvassák fel az 50 vetített kép kíséretével.

FOG- tőmészek, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban nemkülönben Amerikában a leghíresebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkelőbb műszereivel van felzerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessenek.
TELEFON: 10-11. SZÁM. 11025 **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Meghívás az Aradi nyomda részvénytársaságnak Aradon, 1914. év február hó 28-án délután 4 órakor az „Aradi Közlöny” helyiségében megtartandó XX. évi rendes közgyűlésére. **Tárgysorozat:** 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A felügyelő bizottság jelentése. 3. Az 1913. évi mérleg, valamint nyereség és veszteség számla megállapítása, ugyancsak a nyereség hovatartozása iránti határozathozatal. 4. Az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak választása. 5. Alapszabály módosítás. 6. Esetleges indítványok. **Megjegyzés:** Minden részvény egy szavazatra jogosít és a közgyűlésen résztvevői önjuttatott részvényesek felkeretnek, hogy részvényeiket a közgyűlést 3 nappal megelőzőleg a társaság pénztáránál letenni sziveskedjenek, hol a mérleg, valamint az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentései is betekintheők. Az igazgatóság.

Aradi heti gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 20.

Az időjárás enyhére fordult. Kívánatos lenne, hogy a hideg idő ezután már ne jelentkezzen, mert az a körülmény, hogy a vetések a télelől a tavaszba, a tavaszról vissza a télbe kerülnek, mezőgazdasági szempontból rendkívül kedvezőtlen.

A gabonaüzlet irányzata szilárd.

Elkelt a mai piacon:

1800 mm. buza	23.60—23.80
800 mm. tengeri	13.20—
Rozs	15.60—
Árpa	14.—
Zab	14.—

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendőek.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Esti tudósítás.

Budapest, február 20.

Készáru.

Amerika egynegyeddel olcsóbb. Kinálat, vételredy gyenge, 5 ezer mm. 5 fillérrel magasabb

Határidő.

	Deli sariát	2 órai sariát
Buza 1914. áprilisra	12.30—12.31	12.27—12.28
Buza 1914. májusra	12.14—12.15	12.3—12.14
Buza 1914. októberre	11.09—11.10	1.09—11.10
Rozs 1914. áprilisra	9.32—9.33	9.36—9.37
Rozs 1914. októberre	8.87—8.88	8.88—8.89
Tengeri 1914. májusra	6.73—6.74	6.72—6.73
Zab 1914. áprilisra	7.76—7.77	7.74—7.75
Zab 1914. októberre	7.78—7.79	7.76—7.77

Az árak 50 kilonként számítva

Budapesti értéktőzsde (február 20.)

Oestrák hitel	640.25
Magyar hitel	846.75
4% koronajáradék	83.10
Oestrák-magyar államvasúti	725.—
Jelszlogbank	450.—
Lezámitolóbank	530.75
Hazai Bank	293.—
Magyar Bank	528.—
Kereskedelmi Bank	8834.—
Rimamurányi	678.75
Salgótarjáni	751.—
Közüti Vasút	630.75
Városi Villamos	832.—

Feladás szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1914. évi február 21-én:

B. Bérlet

B. Bérlet

Pygmalion.

Vígjáték 5 felvonásban. Irta: Shaw Bernard Fordította: Hevessy Sándor. Rendező: Szendrey Mihály.

SZEMÉLYEK:

Híglys	Szendrey M.	Eiza	Komját y M.
Hígkislány	Földmúzné.	H. Iné	M. László E.
Doolittl	Várnai Jenő.	Klára	Hempel I.

Fog-Krém
KALODONT
Szájviz
9401

NYILTÉR.

Morelli Ferencz mint az elhunyt fia, Morelli Ferenczné szül. Fazekas Piroška mint menyé egy a maguk, valamint az alulírottak és a nagyszámú rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hogy a felejtethetlen édesanya, a legjobb testvér, anyós, sógornő és rokon

özv. Morelli Lajosné
szül. Gebhart Paula

folyó hó 18-án, életének 52-ik évében, rövid szenvedés után az Urban csendesen elhunyt.

A drága halott földi maradványai folyó hó 20-án délután 4 órakor fognak a kerepesi-ut melletti temető halottasházában a rom. kath. egyház szertartása szerint beszenteletni és azután Aradra szállítatván, ott folyó hó 21-én délután 3 órakor a temető halottasházából ujalagos beszenteletés után a családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Az angesztelő szent miseáldozatok Budapesten folyó hó 23-án délelőtt 9 órakor a ferenczrendiek belvárosi templomában és Aradon ugyanazonnap délelőtt 1/10 órakor a minoriták templomában fognak a Mindenhatóknak bemutatni.

Budapest, 1914. február hó 18-án.

Aldás és béke poraira!

Eckhart Edéné szül. Gebhart Teréz, Moes Károlyné szül. Gebhart Mariska-Gebhart István, mint testvérei, Gebhart Istvánné, özv. Morelli Gusztávné, Dr. Morelli Károlyné, Eckhart Edé, Moes Károly, Dr. Morelli Károly, mint sógornői illetve sógorai. 1124

Felhívás.

Bánoczky János Solymosbucsei (Honctő) kereskedő üzletét átveszem. Felkérem nevezettnek hitelezőit, hogy követeléseiket legkésőbb folyó évi február hó 27-éig bezárólag nekem jelentsék be, mert a netán később eszközözendő bejelentéseket figyelembe nem vehetem.

1129 **Keresztessy Gyula, Honctő.**

Tökmagolaj

garantált tiszta, bőjti étkezési célokra, kivánatra mintát küld

Lengyel Sándor és Társa
Pankota. 1138

Weitzer János-u. 19. számú ház Batthyány-utcai részében egy

hat szobás lakás teljesen modernné átalakítva, május hó 1-től

kiadó.

Bővebbet: 1-1143.

Ingatlanforgalmi és Parcellázóbank r.-t. Arad, Petőfi-u. 1. sz. Telefon 861.

Az „Orsoval halhoz.”
Legnagyobb halkivittel

Luttwák József

déligyümölcs és magyar termények kivitele

ARAD, Árpád-tér 1. sz. (a zsidótemplom épületben.)

Interurban telefon: 615.

F. hó 20. vagy 21-én ismételtén érkezik két vagon citrom és kizárólag piros belü narancs dacára hogy citrom és narancs árak emelkedtek, kötőrekvésem az, hogy a Tek. vevőközönségnek a legolcsóbb árakat számítsam. 1 láda 150-es különlegesség vörös belü narancs 7.50, 1 láda 300-as vörös belü 11.50, 1 láda 300-as különlegesség vörös belü, rossz eltávolítva 12.50, 1 láda 200-as vörös piros 9.50, 1 láda 160-as óriási kizárólag csak piros 9.—, 1 láda 160-as különlegesség rossz eltávolítva 10.50, 1 láda 300-as L rendű citrom 10.50. Prima Maróni ki ója —40 f. Felsőmagyarországi torma kicsinyben kilója —36. Felsőmagyarországi torma nagyban kilója —48 f. Első rendű nagyköösi vizes ugorka 7—8 literes üvegekben egy üveg 4.—. Karfiol kicsinyben, nagyban. Egy kettőrcz 27 drb. 7 korona. A helybéli piacon bizonyítványi áru. sátraim vannak felállítva cégtáblámmal jelezve, két sátorbankizárólag piros belü narancs. Sátraimban az árak jelezve vannak. Ajánlom továbbá minden csütörtökön üzletemben, pénteki napon üzletemben és halpiacon eladásra kerüő friss élő halak minden fajtaját a legolcsóbb árakban. Vidéki rendelések pontosan eszközöztetnek, üzletem péntek estétől szombat estélig zárva. T. vevőközönség szives pártfogását kérve: 789

Luttwák József.

Figyelem!

Weinberger János

elsőrangú cipőüzlete

ARAD, Andrásy-tér
a „Nagy csizmához”

megérkeztek a legelegánsabb cipőkülönlegességek urak, nők és gyermekek részére.

Egységos árak:

Urak részére 20-50 Nők részére 16-50

Dus választék halina vadász-cipő és osztrákba, hócipő, sárcipők és nemez reggeli, továbbá utcai, estélyi cipőkben.

Tangó-cipők 8 koronától 10 koronáig.

Mozi-berendezés.

A híres „Gaumont” párisi cég által tökéletesített teljesen új mozi-berendezés üzemre összeállítva, mely áll: „Gaumont” máltai keresztelésű Elgé-gép, motor, ellenállás, motorellenállás, kapcsoló tábla, szabályozható vasasztal, minimax, ventiláció, egy hangverseny-zongora, padok, stbi

jutányos árért eladó.

Megtekinthető 1011

Arad, Szél-utca 1b, fűszerüzlet.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

Villanyos csillárokat, villanyos főszedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket. 481

Az Andrássy-téren az első emeleten

a főtér kellő közepén egy utcai lakás azonnalra, vagy

május hó 1-re

kiadó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Figyelem!

Mindenki meggyőződhet egy próbarendelés által, hogy Salacz-u. 2. alatt ezelőtt Bolozni-féle cipő-füzletbe a legfinomabb kivitelben és olcsó ár mellett készítettek férfi-, női- és gyermek-cipőket.

Cipők nagy raktára

Kossuth-utca 3. szám alatt, hol a legjobb anyagból saját műhelyemben készült férfi-, női- és gyermek-cipők kiutalás olcsó áron, jó minőségben, mind kiszolgálás mellett vásárolhatók 488

Tisztelettel:

Czernóczky Mihály

úr- és női-cipész.

Nyomtatványok

izléses és csinos kivitelben készülnek

Az Aradi nyomda r.-t. nyomdájában

Téli idő beálltával

arc- és kézbőrének a hideg és szél ellen való megvédésére a leghasznosabb a

: Kárpáti-féle :

Benzoe Creme Ara 1 Kor.

és **Benzoe Tejszappan** Ara 70 fillér.

Készíti és postán szótküldi

Kárpáti János

gyógyszertára.

Arad, Boros Béni-tér 15. sz.

6 Kor. értékű rendelésnél postaköltség nem számítatik fel. 7031

Jó anyák, gondos szülők

legjobb cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű,

Csukamájolajat

mindig friss: Hajós-féle

adnak. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Fagydaganatok FRIGIN.

elmulasztására, fagyvizketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a **FRIGIN.** Ara ecsettel és utasítással 70 fillér.

Depillor-szörvestő.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ara utasítással 1 korona.

Kötszerek, gummicikkek, és sebészeti eszközök legjobb beszerzési forrása. Az összes létező és friss gyermek-tápszerek nagy raktára. SOXLET sterilizáló apparatus és annak egyes alkotórészei külön is állandóan kaphatók.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára: Hajós Árpád

gyógyszertára ARAD, Andrássy-tér 22. sz. 741 (Megyeházzal szemben.)

Hó- és jégtakarítást

háztetőkről, valamint cserépjavitási munkákat jutányos áron vállal

Komor Márton

cserép és palafedő mester.
Arad, Kápolna-u. 12.

Meghívásra azonnal elmegyek.

Sürgöny!!!

Üzlet átalakítás miatt eladom egész raktáramat u. m. kész férfi- és gyermekruhákat ugyszintén kész női felöltőket mélyen lezállított árak mellett. Ezen ritka alkalmat mindenki ragadja meg, mert saját érdeke, hogy ruha szükségleteit olcsó pénzért megvásárolhatja.

SAMU M.

FÉRFI-, NŐI-, GYERMEKRUHÁ- ÉS DIVATÁRUHÁZA 1098

ARAD, SZABADSÁG-TER 3.

Arad város adóhivatalától.

1780—1914.

Adófizetés iránti hirdetmény.

Alulírott városi adóhivatal ezenel fel szólítja mindazokat az adózókat, akik a városi adókönyvben előírt és az 1909. évi XI. t. c. 26 §-a értelmében esedékes adó tartozásukat a hó 15-éig be nem fizették, hogy azt járulékaival együtt a jelen hirdetmény közhírre tételétől számított 8 napon belül, vagyis a hó 24-éig az alulírott városi adópénztárba annál is inkább fizesse be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal meg fog indittatni.
Arad, 1914 február 15.

A városi adóhivatal.

Az Aradi Közlöny apróhirdetési levelezőlapja,

valamint az

Aradi Nyomda Részv.-Társ.

kiadásában megjelent

nyomtatványok,

(postakönyvek, tartozik-követel zsebfüzet stb.) kaphatók

Barna Béla

hírlap és hirdetési irodájában ARAD, Atzél Péter-utca 1. szám Zrínyi-utca oldal.

"VICTORIA" takaré- és hitelintézet mint részvénytársaság ARADON.

MEGHIVÁS.

Az intézet alapszabályainak 17. §-a értelmében az intézet helyiségében Aradon, (József főherceg-ut 2. szám) 1914. évi március hó 1. napján délelőtt 10 órakor tartandó

XXVI. évi rendes közgyűlésre

a t. részvényes urak tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az 1913. évi zármerleg megállapítása.
 2. A tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal.
 3. Két igazgatósági tag megválasztása.
- A személyesen vagy meghatalmazott által a közgyűlésen részt-

venni óhajtó t. részvényesek ezennel felkéretnek, miszerint az alapszabályok 22. §-a értelmében a közgyűlésen való részvételüket és illetve megbizotti minőségüket az igazgatóságnál a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával bejelenteni sziveskedjenek.

Arad, 1914. évi február hó 20-án.

Az igazgatóság.

Vagyon.

Mérleg- és vagyonkimutatás 1913. évről.

Teher.

	korona	fill.	korona	fill.		korona	fill.	korona	fill.
Készpénz	257636	28			Alaptőke: 12.500 darab részvény à 200 korona			2500000	
Giro-számlán	174222	89	431859	17	Általános tartalékalap	1000000			
Más pénzüzeteknél elh. tőkék	344260	58			Külön tartalékalap	863344	30		
M. kir. póstatakarékpénztárnál	18616	10	362876	68	Nyugdíjalap	245249	79	2108594	09
Leszámított váltók álladéka			17660073	19	Takarékpénztári betétek			13574703	12
Jelzálogkölcsonők			2863117		Pénztári letétek			40444	51
Folyószámlai kölcsönök értékpapir és jelzálogfedezettel			2200318	64	Visszleszámított váltók			5959237	87
Előlegek értékpapirokra			82436		Be nem fizetett tőkekamatadó			33690	89
Értékpapír tárca:					Fel nem vett osztalék			4000	
500.000 kor. n. é. Pesti Hazai Első Takarékpénztár egyes. 4% községi kötv. à 80	400000				Hitelezők			28772	18
100.000 kor. n. é. Egyesült Bpti Föv. tak. ptár 4 1/2% záloglevél à 90	90000				Előre felvett kamatok			306685	34
24.500 kor. n. é. Hazai bank r. t. 4 1/2% kam. kötvény à 90	22050				Nyereség-áthozat 1912. évről	30260	61		
20 drb Osztrák magy. bank részv. à 1600	32000				Tiszta nyereség	452663	92	482924	53
100 drb Ustredni banka ceskyeh sporitelen részvény à 400	40000								
60 drb Hungária aradi pamutárugyár részvény à 500	30000								
200 drb Általános biztosító bank rt. Nagyszében részvény à 200	40000								
10 drb „Marta” magyar automobil részvényt. Arad részvény à 200	2000								
Különféle pénzüzetek és vállalatok részvényei névérték szerint	114650		770700						
Tulajdon ingatlanok:									
Intézeti ház Aradon, József főherceg-ut 2. sz.	130000								
Intézeti ház Aradon, József főherceg-ut 1. sz.	220000								
Fiókiintézeti ház Kisjenőn	41000								
Fiókiintézeti ház Borosjenőn	60000								
Egyéb eladó ingatlanok	88469	68	539469	68					
Adósok			93401	47					
Leltár	30342	65							
Leírás	10342	65	20000						
Hátralékos kamatok			14800	65					
			25039052	48				25039052	48

Raiou Sebő, s. k.
vezérigazgató.

Arad, 1913. december hó 31-én.

Moldovan János, s. k.
könyvelő.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Velioiu Mihály, s. k.
elnök.

Giorogariu R. Roman, s. k.
alelnök.

Dr. Olacian Miklós, s. k.

Trutia Péter, s. k.

Vatianu Traján, s. k.

Dr. Demian Aurel, s. k.

Secula Axent, s. k.

Dr. Pop C. István, s. k.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

A fenti számlát megvizsgálva, helyesnek találta.

Dr. Ispravnic Szevér, s. k.
elnök.

Dr. Ardelean Cornel, s. k.

Dr. Német János, s. k.

Dr. Vessa György, s. k.

Givulescu Prokop, s. k.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG JELENTÉSE:

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézet alapszabályainak megfelelőleg, az 1913. fizetési év folyamán megtartott üléseinkben több ízben megvizsgáltuk, intézetünk összes üzleti ágait úgy a központban, mint kisjenői, világosi és borosjenői fiókiintézeteinknél, és mindenütt példás rendet és pontosságot találtunk.

Megvizsgáltuk és összegegyeztetettük a mérleget, a nyereség- és veszteség-számlát a leltárakkal, fő- és segédkönyvekkel és

a könyv-kivonatokkal és mindezeket helyeseknek állapítottuk meg. Ezek alapján elfogadjuk az igazgatóságnak a K 482.924.53 tiszta nyereség felosztására vonatkozó, valamint a többi indítványait, és ezeket a tisztelt közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Kérjük ezek után a tisztelt közgyűlést, miszerint az 1913. évre úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1914. február 20.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Ispravnic Szevér, s. k.
elnök.

Dr. Ardelean Cornel, s. k.
Givulescu Prokop, s. k.

Dr. Német János, s. k.

Dr. Vessa György, s. k.

Aureliu St. Solutiu, s. k.
a „Solidaritetea” szakrevizora.